

**Рекомендації щодо скорочення модельних навчальних / навчальних програм з української літератури
для закладів загальної середньої освіти**

5 клас

Очікувані результати навчання	Пропонований зміст навчального предмета	Види навчальної діяльності (за вибором учителя/вчительки)
Казки: народні та літературні (2 год.)		
<p>Уважно слухає народні та літературні казки; [6 МОВ 1.1.1-1] вичерпно відповідає на запитання за змістом почутого повідомлення про види народних казок, їх спільні й відмінні риси; [6 МОВ 1.1.2-1] стисло переказує зміст народної та літературної казки; [6 МОВ 1.2.1-1] розрізняє ознаки народної і літературної казок, елементи реального та фантастичного в них; [6 МОВ 1.3.1-2] читає виразно народні та літературні казки; [6 МОВ 2.1.1-1]</p>	<p>1. Народні казки. Види народних казок: про тварин, героїко-фантастичні (чарівні), соціально-побутові. Українська народна казка (1 за вибором учителя) «Летючий корабель» або «Яйце-райце», «Ох», «Ганна-панна», «Правда і Кривда», «Названий батько»</p> <p>Фантастичне та реальне у творі. Символіка казки, відображення світогляду, звичаїв та обрядів, морально- етичних принципів українців. Особливості мови народної казки.</p>	<p>Виразне читання народної та літературної казки (уголос ланцюжком, в особах). Переказ казок (близько до тексту, стисло, вибірково, від імені одного з персонажів тощо). Бесіда за запитаннями. Характеристика героїв. Робота з цитатним матеріалом. Створення графічних і візуальних засобів передачі інформації щодо народної і літературної казок (перебіг подій, розрізнення персонажів, установлення зв'язків</p>

<p>характеризує поведінку та вчинки персонажів казок; [6 МОВ 2.3.1-і]</p> <p>висловлює в усній та/або письмовій формі власні почуття, враження, викликані вивченими казками, своє ставлення до зображених у творах подій, ситуацій тощо; [6 МОВ 2.3.2-1] створює за мотивами прочитаних казок письмові творчі роботи різних жанрів, власний медійний продукт (мультфільм, театральну сценку, відеоролик тощо); [6 МОВ 2.7.2-1], [6 МОВ 3.1.2-1].</p>	<p>ТЛ: народна казка (повторення), поняття про фантастичне, гіпербола.</p> <p>2. Літературна казка. Іван Франко «Фарбований Лис». Замальовка життєпису письменника, його казкарська творчість. Особливості літературної казки, її відмінність від народної. Роль діалогів у розкритті характеру головного героя. Морально- етична проблематика твору. ТЛ: літературна казка, дійові особи (персонажі), мандрівний сюжет. МК: анімація - м/ф «Фарбований лис» (режисер - О. Іванов); образотворче мистецтво — ілюстрації до казки «Фарбований Лис» (художники — С. Арттошенко, О. Кіналь).</p> <p>Додаткове читання (за вибором): Леся Українка «Лелія», Василь Королів- Старий «Мавка-Вербинка», В. Шевчук «Чотири сестри».</p>	<p>між ними тощо), зокрема і з використанням комп'ютерних програм. Створення власного медіатексту на основі прочитаних народної і літературної казок. Інсценізація казок. Складання власних казок.</p>
Минуле українського народу: легенди, перекази, літописні оповіді (3 год.)		
<p>Уважно слухає легенду і переказ; інформацію про літописні оповіді, їх героїчний зміст; [6 МОВ 1.1.1 -1]</p>	<p>1. Народні легенди. Види народних легенд. «Калина» - народне уявлення про походження рослин. Національна</p>	<p>Виразне читання легенди, переказу, літописної оповіді (уголос ланцюжком, в особах).</p>

вичерпно відповідає на запитання за змістом почутого навчального матеріалу; [6 МОВ 1.1.2-1] стисло переказує зміст легенди, переказу, літопису; [6 МОВ 1.2.1-1] розрізняє види народних легенд і переказів та їх ознаки в порівнянні з народними казками; [6 МОВ 1.3.1-2] характеризує проблеми, порушені в творах про історичне минуле українського народу; [6 МОВ 2.2.1-1] формулює висновки відповідно до поставленого завдання на основі аналізу народної легенди, переказу, літописної оповіді; [6 МОВ 2.2.7-1] створює за мотивами прочитаного власний медійний продукт (мультфільм, відеоролик, тощо) і письмові творчі роботи різних жанрів. [6 МОВ 2.7.2-1], [6 МОВ 3.1.2-1]

символіка. Калина — символ краси та дівочої вроди.
ТЛ: легенда (повторення).
МК: образотворче мистецтво - О. Шупляк «Сон Калини», «Берегиня».

Додаткове читання (за вибором): легенда «Як виникли Карпати», «Легенди Криму «Аю-Даг», «Скелі-близнята в Гурзуфі». (за вибором учителя/вчительки). Легенда «Про створення землі».

2. Народні перекази як вияв історичної пам'яті українців. Народні перекази про звичаї та традиції запорозьких козаків, про лицарство та відвагу захисників рідного краю. Зміст та жанрові особливості народних переказів. **Народний переказ «Прийом у запорожців»** або **«Про чоловіка, який мріяв побачити море»**.

ТЛ: народний переказ.
МК: архітектура - історико-культурний комплекс «Запорозька Січ» Національного заповідника «Хортиця».

Додаткове читання (за вибором): народні перекази «Шевченко на

Переказ творів (близько до тексту, стисло, вибірково, від імені одного з персонажів тощо).
Бесіда за запитаннями.
Характеристика героїв.
Складання цитатного плану твору.
Створення візуального медіапродукту до прочитаних творів.
Творчі проекти «Легенди рідного краю (міста, села)» або «Видатні українці».

Хортаці», «Про запорожців», «Як Сірко переміг татар».

3. Літописні оповіді «Повість минулих літ»: «Три брати — Кий, Щек, Хорив і сестра їхня Либідь» (у переказі В. Близнеця).

«Повість минулих літ» — перший історичний твір на землях Київської Русі, пам'ятка XII ст., основа українського літописання. Змалювання вчинків літописних героїв. Уславлення засновників Києва. Героїчний зміст літопису.

ТЛ: літопис.

МК: образотворче мистецтво — ілюстрації до «Повісті минулих літ» (художник — Г. Якугович);

А. Орльонов «Хрещення України-Русі»; скульптура - пам'ятний знак «Засновникам Києва» (скульптор - В. Бородай).

Додаткове читання (за вибором): літописна оповідь із «Повісті минулих літ»: «Подвиг юнака», «Розгром Ярославом печенігів. Початок великого будівництва в Києві. Похвала книгам» (у переказі В. Близнеця).

Україна і я (2 год.)		
<p>Уважно слухає художні твори про Україну та їх авторів; [6 МОВ 1.1.1 -1] вичерпно відповідає на запитання за змістом почутого навчального матеріалу; [6 МОВ 1.1.2-1] розповідає про власний емоційний стан під час сприймання лірики; [6 МОВ 1.8.1-1] читає виразно лірику, зокрема напам'ять; [6 МОВ 2.1.1-1] характеризує порушені в творах проблеми; [6 МОВ 2.2.1-1] формулює провідний мотив лірики; [6 МОВ 2.2.3-1] формулює висновки відповідно до поставленого завдання на основі аналізу поезії; [6 МОВ 2.2.7-1] характеризує художні образи; [6 МОВ 2.3.1-1] створює за мотивами прочитаного творчі роботи різних жанрів, зокрема власний медійний продукт (відеоролик тощо); [6 МОВ 2.7.2-1], [6 МОВ 3.1.2-1] збагачує власне мовлення окремими засобами художньої виразності вивченої поезії [6 МОВ 4.2.4].</p>	<p>1. Тарас Шевченко «Учітесь, читайте...» (уривок із послання «І мертвим, і живим...») або ... Розповідь про поета, його перебування на засланні. Уривок «Учітесь, читайте...» як ліричне звертання до нащадків. Думки автора про роль патріотичної освіти в духовному становленні особистості й нації. ТЛ: лірика, ліричний герой, мотив у ліричному творі. МК: образотворче мистецтво - Т. Шевченко «Автопортрет» (1840), Н. Нікіфорова «Портрет Т. Шевченка», музика — «Учітеся, брати мої» (слова - Т. Шевченко, музика - М. Лисенко).</p> <p>2. Галина Кирпа «Мій тато став зіркою». Участь письменниці в подіях, що стали основою оповідання, їх переосмислення в художньому творі. Зворушлива оповідь маленької дівчинки, тато якої загинув на Майдані. Особливості показу світу очима дитини. Мотиви втрати рідної людини, почуття й переживання дитини. Ідея героїзму й самопожертви.</p>	<p>Виразне читання поезії, зокрема напам'ять. Бесіда за запитаннями. Створення власного медіатексту на основі прочитаних творів про Україну. Творчий проект «Цитатний словничок про Україну, рідну мову, український народ».</p>

образотворче мистецтво — О. Самойлик «Герої. Майдан»; ілюстрації до оповідання «Мій тато став зіркою» (художниця-ілюстраторка - О. Була); музика - українська народна пісня «Пливе кача».

МЗ: історія України - Революція гідності.

Додаткове читання (за вибором): Тарас Шевченко «Зоре моя вечірняя», Ліна Костенко «Усе моє, все зветься Україна», «Кобзарю», Галина Кирпа «Мова моя», Тетяна Майданович «Країна Україна».

Людина і природа (3 год.)

Уважно слухає поетичні та прозові твори про природу; інформацію про їх авторів; [6 МОВ 1.1.1-1] **вичерпно відповідає** на запитання за змістом почутого повідомлення; [6 МОВ 1.1.2-1] **стисло переказує** зміст прозових творів про природу; [6 МОВ 1.2.1-1] **наводить** кілька аргументів і прикладів на підтвердження власної позиції, використовуючи доречні цитати з тексту вивчених творів для увиразнення власних поглядів щодо важливості збереження природи, утвердження гуманістичних цінностей; [6 МОВ 1.6.2-1]

1. **Павло Тичина «Гаї шумлять...».** Замальовка життєпису поета, особливості його світосприймання. Поетичне втілення картин природи у віршах П. Тичини. Музичне (слухове), зорове та емоційне наповнення поезій. **Павло Тичина. «Не бував ти у наших краях».** **ТЛ:** пейзажна лірика, уособлення. **МК:** музика — «Ми дзвіночки» (слова — П. Тичина, музика - В. Верховинець), «Гаї шумлять» (слова - П. Тичина, музика — Г. Майборода); образотворче мистецтво - ілюстрації до збірки «Гаї шумлять» (художник - Е. Колесов).

Виразне читання художніх творів. Переказ художніх прозових творів (близько до тексту, стисло, вибірково, від імені одного з героїв тощо). Бесіда за запитаннями. Аналітико-синтетична робота над текстами творів: визначення теми, ідеї твору. Складання цитатного прозового твору. Характеристика героїв. Складання таблиці/схеми «Особливості оповідання».

читає виразно художні твори, зокрема напам'ять пейзажну лірику; [6 МОВ 2.1.1-1]

характеризує порушені у творах проблеми; [6 МОВ 2.2.1-1] **формулює** тему та основну думку творів; [6 МОВ 2.2.3-1] **характеризує** поведінку та вчинки персонажів творів; [6 МОВ 2.3.1-1] **проводить** паралелі між образами й ситуаціями, зображеними у творах, і власним життєвим досвідом для формування морально-етичних норм; [6 МОВ 2.3.1-2]

створює власний медійний продукт (мультфільм, відеоролик тощо) та /або письмові творчі роботи різних жанрів за мотивами прочитаного. [6 МОВ 2.7.2-1], [6 МОВ 3.1.2-1]

Додаткове читання (за вибором): Євген Гуцало «Зірка», «Чарівники», «Журавлі високі пролітають...», Максим Рильський. «Дощ» («Благодатний, довгожданий «Перед грозою», «Осінь- маляр із палітрою пишною...», «Люби природу не як символ...»).

2. Марія Морозенко «Вірність Хатіко». Коротко про життя і творчість письменниці. Тема дружби людини й тварини. Засоби змалювання їхніх взаємин в оповіданні. Послідовність подій у творі. Ідея гуманістичних цінностей.

ТЛ: оповідання про тварин (аніمالістичне). **МК:** образотворче мистецтво — ілюстрації до збірки «Найвірніші» (художниця — О. Воронкова); кіно - «Хатіко: Найвірніший друг» (режисер - Л. Галльстрем).

Додаткове читання (за вибором):

Оксана Іваненко «Цвітарінь».

Іван Франко «Дрімляють села». Богдан-Ігор Антонич «Навчися мови лісової», Микола Вінграновський «Гусенятко», «Первінка», «Сіроманець», Євген Гуцало. «Олень Август», «Дикі туси», «Сім'я дикої качки».

Створення власного медіатексту на основі прочитаних творів про рідну природу.

Рольова гра «Малюємо природу художніх творів» або «Малюємо пейзажну поезію».

Світ дитинства (3 год.)		
<p>Уважно слухає художні твори про світ дитинства; коротку інформацію про їх авторів; [6 МОВ 1.1.1-1] вичерпно відповідає на запитання за змістом почутого повідомлення; [6 МОВ 1.1.2-1]</p> <p>стисло переказує зміст художніх творів; [6 МОВ 1.2.1-1] характеризує порушені у творах проблеми: добра і зла, милосердя й прощення, морального вибору людини, формування характеру й світогляду юних героїв, стосунків з однолітками, старшими людьми та навколишнім світом; [6 МОВ 2.2.1-1] формулює тему та основну думку творів; [6 МОВ 2.2.3-1] характеризує поведінку та вчинки персонажів творів; [6 МОВ 2.3.1-1] проводить паралелі між образами й ситуаціями, зображеними у творах, і власним життєвим досвідом для формування морально-етичних норм; [6 МОВ 2.3.1-2]</p> <p>створює власний медійний продукт (мультфільм, відеоролик тощо) та /або письмові творчі роботи різних жанрів за мотивами прочитаного. [6 МОВ 2.7.2-1]</p>	<p>1. Іван Нечуй-Левицький «Вітрогон». Замальовка життєпису письменника. Композиція оповідання «Вітрогон», майстерність оповіді, мови. Образ Василька. Внутрішній світ хлопчика, спрямованість його інтересів, формування характеру. ТЛ: композиція і сюжет твору. МК: образотворче мистецтво - М. Пимоненко «Вечоріє».</p> <p>2. Оксана Сайко «Гаманець». Біографічна довідка про письменницю. Драматизм сюжету оповідання «Гаманець». Розвиток подій у творі. Проблема добра і зла, морального вибору людини. Образи Іванки й Ритки, спільне й відмінне у їхніх характерах і вихованні. МК: образотворче мистецтво — ілюстрації до збірки «Новенька та інші історії» (художники - Н. Гайда, Н. Гайдучик).</p> <p>Додаткове читання (за вибором): Колискові пісні «Ой ти, коте, коточок», «Ой ну, люлі, дитя, спать». Народні колискові пісні. Лексичні особливості колискових пісень. Григор Тютюнник «Дивак».</p>	<p>Переказ художніх творів (близько до тексту, стисло, вибірково, від імені одного з героїв тощо).</p> <p>Бесіда за запитаннями. Аналітико-синтетична робота над текстом оповідань: визначення теми, ідеї, елементів композиції і сюжету. Діаграма Венна «Персонажі творів».</p> <p>Створення власного медіатексту на основі прочитаних творів про світ дитинства.</p>

^ У пошуках пригод і чудес (2 год.)^		
<p>Уважно слухає навчальну інформацію про пригодницько- фантастичний твір та його авторку; [6 МОВ 1.1.1-1]</p> <p>вичерпно відповідає на запитання за змістом почутого повідомлення; [6 МОВ 1.1.2-1]</p> <p>стисло переказує зміст художнього твору; [6 МОВ 1.2.1-1] характеризує порушені у творі проблеми; [6 МОВ 2.2.1-1]</p> <p>формулює тему та основну думку твору; [6 МОВ 2.2.3-1] формулює висновки відповідно до поставленого завдання на основі аналізу творів; [6 МОВ 2.2.7-1]</p> <p>характеризує поведінку та вчинки персонажів твору; [6 МОВ 2.3.1-1]</p> <p>висловлює в усній та/або письмовій формі власні почуття, враження, викликані прочитаними творами, своє ставлення до зображених у них людей, подій, ситуацій, явищ тощо; [6 МОВ 2.3.2- 1]</p> <p>створює власний медійний продукт (мультфільм, відеоролик тощо) та /або письмові творчі роботи різних жанрів за мотивами прочитаного [6 МОВ 2.7.2- 1], [6 МОВ 3.1.2-1].</p>	<p>Зірка Мензатюк. «Гасмниця козацької шаблі» (скорочено). Коротко про письменницю. Пригодницька повість про мандрівку історичними місцями України. Історичне минуле в житті сучасної людини. Образи козаків та символіка козацької шаблі у творі. Велич старовинних українських замків. Фантастичне і реальне в пригодницькій повісті. Засоби змалювання характерів персонажів.</p> <p>ТІ: пригодницька повість, детектив. МК: архітектура — Тараканівський форт, Дубенський замок, Підгорецький замок, Олеський замок, Кам'янець-Подільська фортеця, Хотинська фортеця; образотворче мистецтво — Ю. Брандт «Вставайте, козаки», О. Орлюнов «Битва під Берестечком».</p> <p>Додаткове читання (за вибором): Ве. Нестайко «Чарівні окуляри», «Чарівний талісман».</p>	<p>Переказ твору (близько до тексту, стисло, вибірково, від імені одного з героїв тощо).</p> <p>Бесіда за запитаннями. Аналітико-синтетична робота над текстом твору: визначення теми, ідеї, елементів композиції і сюжету. Складання схеми/таблиці «Реальне і фантастичне в пригодницькому творі».</p> <p>Створення візуального медіапродукту до прочитаного пригодницького твору.</p> <p>Творчий проект «Одна цікава пригодницька історія».</p>

Узагальнення та систематизація вивченого (1 год.)		
<p>Розуміє та відтворює зміст художніх творів і навчальний матеріал, що вивчався; [6 МОВ 1.1.2-2] обстоює власну позицію щодо проблем, порушених у вивчених художніх творах; [6 МОВ 1.6.2]; описує свої літературні вподобання, наводячи приклади із прочитаних творів. [6 МОВ 2.5.1-2]</p>	<p>Текстуально вивчені та самостійно прочитані художні твори. Узагальнення за темами, що вивчались упродовж курсу, їх систематизація.</p> <p>ТЛ: повторення понять теорії літератури.</p>	<p>Виразне читання художніх творів, зокрема й напам'ять.</p> <p>Тестові завдання із відкритими та закритими запитаннями. Проведення засідання читацького клубу «Коло книжки», «Книжка, що мене вразила» тощо.</p>

6 клас

Очікувані результати навчання	Пропонований зміст навчального предмета	Види навчальної діяльності (за вибором учителя/учительки)
Ліричні послання Україні (2 год.)		
<p>Уважно слухає громадянську лірику; коротку інформацію про її авторів; [6 МОВ 1.1.1-1] вичерпно відповідає на запитання за змістом почутого навчального матеріалу; [6 МОВ 1.1.2-1] розповідає про власний емоційний стан під час сприймання поезії; [6 МОВ 1.8.1] читає виразно громадянську лірику, зокрема напам'ять; [6 МОВ 2.1.1-1] характеризує порушені у творах проблеми; [6 МОВ 2.2.1-1]</p>	<p>1. Павло Чубинський Державний Гімн України «Ще не вмерла Україна...»</p> <p>Історія створення гімну як символу держави, розповідь про його автора. Вираження в гімні (славні) патріотизму та прагнення народу до свободи, утвердження справедливості.</p> <p>ТЛ: громадянська лірика, гімн (славень).</p> <p>МК: скульптура — пам'ятник П. Чубинському (м. Бориспіль Київської обл.), скульптор - 0. Пергаменщик.</p> <p>2. Микола Вороний «Євшан-зілля» (скорочено).</p>	<p>Виразне читання лірики (зокрема напам'ять).</p> <p>Постановка проблемних запитань.</p> <p>Характеристика образу ліричного героя.</p> <p>Створення порівняльної таблиці «Епічне й ліричне в поемі».</p> <p>Самостійний добір громадянської лірики й наведення аргументів щодо такого вибору.</p>

<p>формулює мотиви поезії, розкриває символічний зміст; [6 МОВ 2.2.3-1]</p> <p>характеризує образ ліричного героя поезії, [6 МОВ 2.3Д-1] аргументує власну оцінку поезії, наводячи доречні цитати із творів [6 МОВ 2.4.2-3]</p> <p>формулює висновки відповідно до поставленого завдання на основі аналізу громадянської лірики; [6 МОВ 2.2.7-1]</p> <p>створює за мотивами вивченої поезії творчі роботи різних жанрів, власний медійний продукт (відеоролик тощо); [6 МОВ 2.7.2-1], [6 МОВ 3.1.2-1] збагачує власне мовлення окремими засобами художньої виразності вивченої поезії. [6 МОВ 4.2.4]</p>	<p>Коротко про письменника. Літописна основа поеми. Євшан як символ національної пам'яті. Краса природи рідного краю. Роль слова, пісні, історії в житті людини. Поєднання епічних і ліричних рис у поемі «Євшан-зілля».</p> <p>ТЛ: ліро-епічний твір, ліро-епічна поема, ліричний відступ.</p> <p>МК: образотворче мистецтво - А. Куїнджі «Степ»; музика — «Євшан зілля» (слова - В. Мельника, музика - Р. Бікеєва).</p> <p>Додаткове читання (за вибором): Т. Шевченко «І досі сниться: під горою», «Іван Підкова»; І. Франко «Розвивайся ти, високий дубе»; Костянтина Малицька «Чом, чом, земле моя».</p>	
Мудрість байки (1 год.)		
<p>Уважно слухає байку та коротке повідомлення про їх автора, інформацію про художні особливості жанру байки; [6 МОВ 1.1.1-1]</p> <p>вичерпно відповідає на запитання за змістом почутого повідомлення; [6 МОВ 1.1.2-1]</p> <p>розрізняє ознаки жанру байки, особливості її побудови, розуміє її сатиричний характер, алегоричний зміст; [6 МОВ 1.3.1-2] читає виразно байку; [6 МОВ 2.1.1-1]</p>	<p>Григорій Сковорода «Бджола і Шершень».</p> <p>Замальовка життєпису письменника. Повчальний характер і художні особливості байки. Ідея спорідненої праці в ній. Алегоричні образи Бджоли і Шершня.</p> <p>ТЛ: байка (повторення), мораль байки, гумор (повторення), сатира, алегорія (повторення). МК: образотворче мистецтво - К. Трохименко «Григорій Сковорода серед народу», О. Заливаха «Григорій Сковорода», ілюстрації до байки «Бджола і Шершень» (художники - А. Сезон, І. Коршунов);</p>	<p>Виразне читання байки в ролях, зокрема напам'ять. Аналітико-синтетична робота над текстом байки: визначення теми, основної думки, особливості структури.</p> <p>Характеристика героїв. Віртуальна екскурсія до Меморіального музею Г. Сковороди</p>

<p>характеризує порушені в байці проблеми; [6 МОВ 2.2.1-1] знаходить у тексті байки теоретико- літературні поняття, пояснює їх сутність; [6 МОВ 2.2.2-1] формулює тему та основну думку байки; [6 МОВ 2.2.3-1] характеризує персонажів байки, їхню поведінку та вчинки; [6 МОВ 2.3.1-1] формулює висновки відповідно до поставленого завдання на основі аналізу байки; [6 МОВ 2.2.7-1] створює за прочитаною байкою письмові творчі роботи різних жанрів, власний медійний продукт (мультфільм, театральну сценку, відеоролик тощо). [6 МОВ 2.7.2-1], [6 МОВ 3.1.2-1]</p>	<p>М3: зарубіжна література - байка в зарубіжних літературах.</p> <p>Додаткове читання (за вибором): Леонід Глібов. «Щука», «Муха і Бджола», «Жаба і Віл», «Вовк і кіт», «Зозуля і півень».</p>	<p>(м. Переяслав Київської обл.).</p>
<p>Міфи прадавньої України (2 год.)</p>		
<p>Уважно слухає інформацію про міф як найдавнішу форму світогляду, відомості про письменницю Дару Корній та образи прадавньої міфології в її творчості; [6 МОВ 1.1.1-1]</p> <p>вичерпно відповідає на запитання за змістом нового навчального матеріалу; [6 МОВ 1.1.2-1]</p> <p>читає виразно тексти міфів; [6 МОВ 1.1.1-1]</p> <p>характеризує порушені в міфах проблеми; [6 МОВ 2.2.1-1]</p>	<p>1. Міф як найдавніша форма світогляду людини. Праукраїнський міф «Сокіл-Род» (за С. Плачиндою).</p> <p>Особливості міфів прадавньої України. Протистояння добра і зла. Символіка міфів. ТІІ: міф, види міфів.</p> <p>2. Дара Корній «Польовик» (із книги «Чарівні істоти українського міфу. Духи природи»).</p>	<p>Виразне читання міфів (уголос ланцюжком, в особах).</p> <p>Усний стислий, вибірковий переказ здобутої навчальної інформації. Аналітико-синтетична робота над текстом міфів: визначення теми, основної думки, елементів композиції і сюжету.</p>

<p>формулює тему та основну думку текстів міфів; [6 МОВ 2.2.3-1] визначає символіку міфів прадавньої України; [6 МОВ 2.2.4-1] характеризує міфічних персонажів, їх поведінку та вчинки; [6 МОВ 2.3.1-1] формулює висновки відповідно до поставленого завдання на основі аналізу опрацьованого матеріалу; [6 МОВ 2.2.71] створює за мотивами прочитаних міфів письмові творчі роботи різних жанрів; власний медійний продукт (мультфільм, відеоролик тощо). [6 МОВ 2.7.2-1], [6 МОВ 3.1.2-11]</p>	<p>Коротко про письменницю. Відображення у творах авторки прадавньої міфології, звичаїв та обрядів українців. МК: образотворче мистецтво — ілюстрації до книги «Міфи та легенди давньої України» (художник - В. Войтович); альбом творчості «Світло Пращурів наших» (художник — В. Крижанівський); ілюстрації до книги «Чарівні істоти українського міфу. Духи природи» (художниця - А. Канкава). Додаткове читання (за вибором): С. Плачинда «Міфи і легенди Давньої України»</p>	<p>Складання власних міфів різних видів. Читацький творчий проект «Ілюстрований словничок чарівних істот праукраїнської міфології».</p>
<p>Народні пісні. Календарно-обрядові пісні (1 год.)</p>		
<p>Уважно слухає інформацію про народні календарно-обрядові пісні, їх різновиди; [6 МОВ 1.1.1-1]; вичерпно відповідає на запитання за змістом почутої інформації; [6 МОВ 1.1.2-1] розповідає про власні емоції від почутих календарно-обрядових пісень; [6 МОВ 1.8.1-1] читає виразно календарно-обрядові пісні; [6 МОВ 2.1.1-1 формулює тему та основну думку календарно-обрядових пісень; [6 МОВ 2.2.3-1]</p>	<p>Народні календарно-обрядові пісні, їх різновиди. Зимова обрядовість українців. Українські колядки й щедрівки, їх зміст і значення. «Нова радість стала», «Щедрик, щедрик, щедрівочка...». ТЛ: календарно-обрядові пісні та їх види. МК: музика - М. Леонтович «Щедрик»; образотворче мистецтво — М. Пимоненко «Колядки», І. Горобчук «Різдво», О. Шупляк «Різдвяний дідух», І. Роп'яник «Колядники йдуть», В. Проців «Свята вечеря», «Коляда»; кіно - х/ф «Щедрик» (2022) (режисерка - О. Моргунець-Ісаєнко).</p>	<p>Виразне читання календарно-обрядових пісень. Постановка проблемних запитань. Створення власного медійного продукту (медіатекст, комп'ютерна презентація, мультфільм, відеоролик тощо) за мотивами народних календарно-обрядових пісень.</p>

<p>формулює висновки відповідно до поставленого завдання на основі аналізу народних календарно-обрядових пісень; [6 МОВ 2.2.7-1]</p> <p>створює за мотивами народних календарно-обрядових пісень письмові творчі роботи різних жанрів, власний медійний продукт (мультфільм, відеоролик тощо). [6 МОВ 2.7.2-1], [6 МОВ 3.1.2-1]</p>	<p>МЗ: іноземна мова - календарно-обрядові пісні у фольклорі народу, мова якого вивчається. Додаткове читання (за вибором):</p> <p>Пісні літнього циклу: «У ржі на межі», «Ой біжить, біжить мала дівчина», «Проведу я русалочки до бору» (русальні); «Заплету віночок», «Ой вінку мій, вінку», «Купайло, Купайло!» (купальські); «Маяло житечко, маяло», «Гам у полі криниченька» (жниварські); Олекса Воропай «Зимові ворожіння».</p>	
<p>Різдвяні дива (2 год.)</p>		
<p>Уважно слухає коротку інформацію про автора; матеріал про особливості жанру творів різдвяної тематики; [6 МОВ 1.1.11]</p> <p>вичерпно відповідає на запитання за змістом почутого повідомлення; [6 МОВ 1.1.2-1]</p> <p>стисло переказує зміст твору; [6 МОВ 1.2.1-1]</p> <p>читає виразно художній твір; [6 МОВ 2.1.1-1]</p> <p>характеризує порушені у творі проблеми: шанобливого ставлення до різдвяних традицій, утвердження християнських цінностей добра, милосердя та гуманізму; [6 МОВ 2.2.1-1]</p> <p>формулює тему та основну думку твору; [6 МОВ 2.2.3-1]</p>	<p>Олександр Гаврош «Різдвяна історія ослика Хвостика» (скорочено).</p> <p>Коротко про письменника. Незвичайні пригоди ослика як шлях до мрії. Основні події й дива в різдвяній повісті. Характеристика образів повісті-казки. Яскравість і колоритність персонажів. Художні деталі у творі.</p> <p>ТІ: різдвяна повість-казка.</p> <p>МК: образотворче мистецтво - Ілюстрації до повісті О. Гавроша «Різдвяна історія ослика Хвостика» (художниця - С. Сова).</p> <p>МЗ: зарубіжна література — Ч. Дікенс «Різдвяна пісня в прозі»; іноземна мова — різдвяні пісні у фольклорі народу, мова якого вивчається. Додаткове читання (за вибором): Михайло Коцюбинський «Ялинка»; Богдана Матіяш «Єва і білосніжна квітка лілії»; Ірина Жиленко «Підкова»; Ігор Калинець «Вертеп маленького</p>	<p>Виразне читання твору (уголосланцюжком, в особах).</p> <p>Переказ (близько до тексту, стисло, вибірково, від імені одного з персонажів тощо).</p> <p>Бесіда за запитаннями.</p> <p>Аналітико-синтетична робота над текстом. Складання плану твору. Порівняльна характеристика героїв твору.</p> <p>Робота з цитатним матеріалом.</p> <p>Прогнозування подій у творі.</p>

<p>характеризує персонажів твору; ^ МОВ 2.3.1-1]</p> <p>висловлює в усній та/або письмовій формі власні почуття, враження, викликані твором; [6 МОВ 2.3.2-1] формулює висновки на основі аналізу твору; [6 МОВ 2.2.7-1] ефективно використовує інформаційні ресурси (бібліотеки, сайти тощо) для задоволення власних читацьких потреб і розширення кола читацьких інтересів; [6 МОВ 2.5.1-3]</p> <p>створює за мотивами прочитаного власний медійний продукт (мультфільм, відеоролик тощо) та /або письмові творчі роботи різних жанрів. [6 МОВ 2.7.2-1], [6 МОВ 3.1.2-1]</p>	<p>хлопчика»; Богдан Лепкий «Вечір під святого Андрія» (фрагмент з повісті «Казка мого життя»); Галина Пагутяк «Різдво на хуторі».</p>	<p>Створення власного медійного продукту (медіатекст, комп'ютерна презентація, мультфільм, відеоролик тощо) різдвяної тематики.</p> <p>Самостійний добір і презентація творів різдвяної тематики. Читацький проект «Різдво із улюбленою книжкою».</p>
<p>Романтика пригод і фантастики (3 год.)</p>		
<p>Уважно слухає пригодницько-фантастичні твори, коротку інформацію про їх авторок; навчальний матеріал про різновиди пригодницько-фантастичних творів та їх художні особливості; [6 МОВ 1.1.1-1]</p> <p>вичерпно відповідає на запитання за змістом почутого повідомлення; [6 МОВ 1.1.2-1]</p> <p>стисло переказує зміст пригодницько-фантастичних творів; [6 МОВ 1.2.1-1]</p>	<p>Леся Воронина «Гасмне товариство боягузів, або Засіб від переляку № 9» (скорочено).</p> <p>Коротко про письменницю. Будні сучасних школярів у повісті. Основні події та пригоди. Фантастичне у творі. Тонкий гумор у змалюванні неймовірних перетворень. Характери персонажів та засоби їх творення. Головний герой твору Кпим Джура, його дорослішання. Роль сім'ї у формуванні життєвих переконань людини. Стосунки між різними поколіннями в родині.</p>	<p>Переказ (близько до тексту, стисло, вибірково, від імені одного з героїв тощо) художніх творів. Бесіда за запитаннями. Аналітико-синтетична робота над текстами творів: визначення теми, основної думки, елементів композиції і сюжету.</p> <p>Створення візуального медіапродукту до</p>

<p>характеризує порушені у творах проблеми; [6 МОВ 2.2.1-1] формулює тему та основну думку пригодницько-фантастичних творів; [6 МОВ 2.2.3-1]</p> <p>характеризує персонажів творів, їхню поведінку та вчинки; [6 МОВ 2.3.1-1]</p> <p>висловлює в усній та/або письмовій формі власні почуття, враження, викликані прочитаними пригодницько-фантастичними творами, своє ставлення до зображених у них людей, подій, ситуацій, явищ тощо; [6 МОВ 2.3.2-1] формулює висновки відповідно до поставленого завдання на основі аналізу творів; [6 МОВ 2.2.7-1] створює за мотивами прочитаного власний медійний продукт (мультфільм, відеоролик тощо) та /або письмові творчі роботи різних жанрів. [6 МОВ 2.7.2-1], [6 МОВ 3.1.2-1]</p>	<p>ТІ: повість як жанр літератури (поглиблення поняття), пригодницько-фантастична повість. МК: образотворче мистецтво — ілюстрації до повісті «Таємне товариство боягузів, або Засіб від переляку № 9» (художники - В. Штанко, С. Храпов). Або Неда Неждана «Зоряна мандрівка». Коротко про письменницю. Неймовірні міжпланетні мандри двох клоунів. Чарівні істоти та роль цих образів у композиції казки-шоу. Добро і зло у п'єсі, групування персонажів. Гуманістичні цінності як шлях до гармонії у Всесвіті.</p> <p>ТІ: драма як рід літератури (повторення), фантастична драма-казка. МК: образотворче мистецтво — П. Кандиба «Космос, антигравітація», «Підкорювачі космосу»; музичне мистецтво - Дев Хайнс «Звуки космосу». Додаткове читання (за вибором): Олесь Ільченко «Таємниця старої обсерваторії» (уривки); Володимир Аренев «Сапієнси» (уривки), Микола Вінграновський. Повість «Сіроманець» (фрагмент).</p>	<p>прочитаних творів. Віртуальна екскурсія Національним музеєм космонавтики ім. С. П. Корольова (м. Житомир). Проектна робота «Літературні пригоди - це круто».</p>
Поетичне бачення світу (2 год.)		
<p>Уважно слухає ліричні твори; коротку інформацію про авторів; навчальний матеріал; [6 МОВ 1.1.1-1]</p>	<p>1. Леся Українка «Тиша морська». Розповідь про письменницю та її подорожі до Криму. Художня майстерність зображення</p>	<p>Виразне читання лірики (зокрема й напам'ять).</p>

<p>вичерпно відповідає на запитання за змістом почутого навчального матеріалу; [6 МОВ 1.1.2-1] розповідає про власний емоційний стан під час сприймання поезії; [6 МОВ 1.8.11] читає виразно поезію, зокрема напам'ять; [6 МОВ 2.1.1-1] формулює мотиви ліричних творів; [6 МОВ 2.2.3-1] характеризує образ ліричного героя творів; [6 МОВ 2.3.1-1] аргументує власну оцінку поезії, наводячи доречні цитати; [6 МОВ 2.4.23] формулює висновки відповідно до поставленого завдання на основі аналізу творів; [6 МОВ 2.2.7-1] створює за мотивами вивченої поезії творчі роботи різних жанрів; власний медійний продукт (відеоролик тощо); [6 МОВ 2.7.2-1], [6 МОВ 3.1.2-1] збагачує власне мовлення окремими засобами художньої виразності вивчених ліричних творів. [6 МОВ 4.2.4]</p>	<p>мариністичного пейзажу. ^w Настроєва тональність вірша. ТЛ: пейзажна лірика. МК: образотворче мистецтво - В. Пузирков «Леся Українка», 0. Щербаков «Літній день біля моря», Ольга Самчук «Морська тиша»; музика - романс «Тиша морська» (слова - Леся Українка, музика - В. Квасневський), Поль Моріа «Симфонія сонця і моря». 2. Микола Вінграновський «Даленіє вечір в бабиному літі...», «Димить стерня над синіми ярами», «Вже неминуче буде сніг» (один вірш за вибором). Розповідь про поета. Відображення емоційного стану ліричного героя в поезії. Візуальні образи природи та роль словесної палітри кольорів у їх змалюванні. ТЛ: віршовий ритм. МК: образотворче мистецтво - Т. Яблонська «У садочку», Ю. Пацан «Літом в полі». Додаткове читання (за вибором): Григорій Сковорода «Ой ти птичко жовтобока», «Гей, поля, поля зелені»; Леся Українка «Уже весняне сонце припікає...»</p>	<p>Характеристика образу ліричного героя. Створення власного медіатексту на основі прочитаних ліричних творів. Дослідницька робота «Засоби художньої виразності поезії». Самостійний добір творів пейзажної лірики й наведення аргументів щодо такого вибору у вигляді усного повідомлення, презентації тощо. Віртуальні екскурсії до музею Лесі Українки (м. Київ; м. Звягель, Житомирська обл.)</p>
<p>Дитинство видатних українців (1 год.)</p>		
<p>Уважно слухає художній твір про дитинство видатних українців; коротку</p>	<p>Марина Павленко «Янголи для Павлуся Тичини» (Із книги «Райдуга в решеті. Про</p>	<p>Виразне читання художнього твору (уголос ланцюжком, в особах).</p>

<p>інформацію про авторку; [6 МОВ 1.1 1]</p> <p>стисло переказує зміст художнього твору; [6 МОВ 1.2.1-1] характеризує порушені у творі проблеми: становлення особистості, прагнення до здійснення мрії, розвитку таланту, морального вибору; [6 МОВ 2.2.1-1]</p> <p>формулює тему та основну думку твору; [6 МОВ 2.2.3-1]</p> <p>характеризує емоційний стан персонажів твору, їхню поведінку та вчинки; [6 МОВ 2.3.1-1] висловлює в усній та/або письмовій формі власні почуття, враження, викликані прочитаними творами, своє ставлення до зображених у них людей, подій, ситуацій, явищ тощо; [6 МОВ 2.3.2-1]</p> <p>створює власний медійний продукт (мультфільм, відеоролик тощо) та /або письмові творчі роботи різних жанрів. [6 МОВ 2.7.2-1], [6 МОВ 3.1.2-1]</p>	<p>Павла Тичину, Надію Суровцову, Василя Симоненка, Василя Стуса, Ірину Жиленко). Розповідь про письменницю. Світ дитинства талановитої особистості в художньо-біографічних оповіданнях. Становлення головного героя в процесі дорослішання. Характеристика образів персонажів.</p> <p>ТЛ: художньо-біографічні твори.</p> <p>МК: образотворче мистецтво — ілюстрації до книги «Райдуга в решеті. Про Павла Тичину, Надію Суровцову, Василя Симоненка, Василя Стуса, Ірину Жиленко» (художник - М. Павленко).</p> <p>Додаткове читання (за вибором): Оксана Іваненко «Тарасові шляхи» (Розділ «Чорний шлях»); Євген Білоусов «Лесина пісня»</p>	<p>Бесіда за запитаннями.</p> <p>Переказ художнього твору (близько до тексту, стисло, вибірково, від імені одного з героїв тощо). Аналітико-синтетична робота над текстом художнього твору: визначення теми, основної думки, елементів композиції і сюжету.</p> <p>Створення візуального медіапродукту до твору.</p> <p>Творчий проект «Один день із дитячих років видатного українця» (комп'ютерна презентація, лепбук, анімаційний мультфільм, відеоролик тощо).</p>
<p>Гумор і сатира (3 год.)</p>		
<p>Уважно слухає гумористичний художній твір; коротку інформацію про автора; [6 МОВ 1.1.1-1]</p>	<p>Іван Андрусяк «28 днів із життя Бурундука» (скорочено).</p> <p>Коротко про письменника. Захопливі шкільні пригоди Івася Бондарука. Тема дорослішання в повісті: досвід самостійного мислення,</p>	<p>Виразне читання гумористичних та сатиричних художніх творів (уголосланцюжком, в особах).</p>

<p>вичерпно відповідає на запитання за змістом почутого повідомлення; [6 МОВ 1.1.2-1]</p> <p>читає виразно художній твір; [6 МОВ 2.1.1-1]</p> <p>характеризує порушені у творі проблеми; [6 МОВ 2.2.1-1] формулює тему та основну думку твору; [6 МОВ 2.2.3-1]</p> <p>характеризує емоційний стан персонажів твору, їхню поведінку та вчинки; [6 МОВ 2.3.1-1]</p> <p>проводить паралелі між образами і ситуаціями, зображеними в гумористичному творі, та власним життєвим досвідом для формування базових морально-етичних норм; [6 МОВ 2.3.1-2]</p> <p>висловлює в усній та/або письмовій формі власні почуття, враження, викликані прочитаним твором; [6 МОВ 2.3.2-1]</p> <p>створює власний медійний продукт (мультфільм, відеоролик тощо) та /або письмові творчі роботи різних жанрів за мотивами прочитаного. [6 МОВ 2.7.2-1], [6 МОВ 3.1.2-1]</p>	<p>прийняття власних рішень, відповідальності за їхні наслідки. Морально-етична проблематика: повість про самопізнання та вибір справжніх цінностей. Рисогумору. Засоби змалювання фантастичного. Казкові мотиви в сучасному сюжеті.</p> <p>ТЛ: жанри гумористичних творів: гумористична повість.</p> <p>МК: образотворче мистецтво — ілюстрації до повісті І. Андрусяка «28 днів із життя Бурундука» (художниця-ілюстраторка - Г. Осадко).</p> <p>Додаткове читання (за вибором): Всеволод Нестайко «Дивовижні події в шостому "Б" (фрагмент); Всеволод Нестайко «Тореадори з Васюківки»; Ярослав Стельмах «Митькозавр із Юрківки, або Химера лісового озера».</p>	<p>Переказ (близько до тексту, стисло, вибірково, від імені одного з героїв тощо) художніх творів. Бесіда за запитаннями.</p> <p>Аналітико-синтетична робота над текстом художнього твору: визначення теми, основної думки, елементів композиції і сюжету. Творчий проект «Літературний герой, який тебе розвеселить» (кінцевий продукт — комп'ютерна презентація, лепбук, анімаційний мультфільм, відеоролик тощо)</p>
Узагальнення та систематизація вивченого (1 год.)		

Розуміє та відтворює зміст художніх творів і навчальний матеріал, що вивчався; [6 МОВ 1.1.2-2] **обстоює** власну позицію щодо проблем, порушених у вивчених художніх творах; [6 МОВ 1.6.2]; **формулює висновки** на основі аналізу вивчених художніх текстів; [6 МОВ 2.2.7-1] **описує** свої літературні вподобання, наводячи приклади із прочитаних творів; [6 МОВ 2.5.1-2] **ефективно використовує** інформаційні ресурси (бібліотеки, сайти тощо) для задоволення власних читацьких потреб і розширення кола читацьких інтересів. [6 МОВ 2.5.1-3].

Текстуально вивчені та самостійно прочитані художні твори. Узагальнення за темами, що вивчалися.
ТЛ: повторення вивчених понять теорії літератури.

Виразне читання художніх творів, зокрема й напам'ять.
Тестові завдання із відкритими та закритими запитаннями.
Проведення засідання читацького клубу «Коло книжки», «Книжка, що мене вразила» тощо.

7 клас

Очікувані результати навчання	Пропонований зміст навчального предмета	Види навчальної діяльності (за вибором учителя/вчительки)
Пісенна лірика (2 год.)		
<p>Свідомо слухає соціально-побутові пісні та навчальну інформацію про їх різновиди; [9 МОВ 1.1.1]; відповідає на запитання за змістом навчального матеріалу; [9 МОВ 1.1.2-1] формулює уточнювальні запитання</p>	<p>Народнопісенна лірика. Народні соціально-побутові пісні, їх різновиди (огляд). Народні козацькі пісні «Ой на горі та й жінці жнуть» Відображення в народних</p>	<p>Виразне читання соціально- побутових пісень. Аналітико- синтетична робота з текстом (визначення мотиву, особливостей композиції, сюжету, жанру, художніх засобів, мистецький</p>

для розуміння навчальної теми; [9 МОВ 1.1.2-4]

визначає мотив, порушені в художніх творах проблеми; [9 МОВ 1.4.1] читає виразно народнопісенну лірику; [9 МОВ 2.1.1-Г]

сприймає тексти соціально-побутових пісень відповідно до особливостей національної культури; [9 МОВ 2.1.3] **інтегрує** інформацію, подану в різні способи (словесну, графічну, числову тощо), у межах одного або кількох текстів у цифровому середовищі; [9 МОВ 2.2.5] формулює логічні та послідовні висновки на основі аналізу соціально- побутових пісень; [9 МОВ 2.2.7-1] коментує власні почуття під час читання різновидів соціально- побутових пісень, аналізує вплив художніх виражальних засобів на емоційно- естетичне сприйняття народнопісенної лірики; [9 МОВ 2.3.2-1] пояснює естетичну та мистецьку цінність прочитаних творів у культурно- історичному контексті; [9 МОВ 2.3.3]

піснях життя й побуту козаків, їхньої героїчної вдачі. Поєднання громадянських і родинних мотивів, емоційна наснаженість, художня образність фольклорних творів. ТЛ: народнопісенна лірика, соціально-побутові пісні та їх види, художній паралелізм, постійний епітет.

МК: музика - народні пісні «Ой, на горі, та й жінці жнуть», М. Лисенко «Запорізький марш», Є.Адамцевич «Запорізький марш» (обробка та оркестровка В. Гуцала).

контекст).

Структурування вивченого з теми у вигляді таблиці-опори, схеми, ментальної мапи.

Створення медіаконтенту (відеоінтерпретації авторського читання чи співу народних пісень у стилі сучасних запитів соціальних мереж). Сенкан або діаманта. Прослуховування записів соціально- побутових пісень з вуст старожилів або сучасних музичних та відеоінтерпретацій.

Зустріч із фольклорними колективами краю.

Свідомо слухає патріотичні пісні

Патріотичні

пісні

Прослуховування та перегляд

літературного походження та навчальний матеріал про героїчну боротьбу українських січових стрільців, УПА та сучасних поколінь українського народу за незалежність України; [9 МОВ 1.1.1] відповідає на запитання за змістом навчальної інформації; [9 МОВ 1.1.2-1] формулює уточнювальні запитання до почутого для його розуміння; [9 МОВ 1.1.2-4] визначає мотив, порушені в художніх творах проблеми; [9 МОВ 1.4.1] застосовує різні види критичного читання патріотичних пісень літературного походження; [9 МОВ 2.1.1-1] співвідносить зміст патріотичних пісень літературного походження з історичним і соціокультурним контекстом, світоглядною позицією їх автора; [9 МОВ 2.1.3-1] коментує та обґрунтовує актуальність порушених у сучасних патріотичних піснях літературного походження проблем із урахуванням власного досвіду та культурно-історичного контексту; [9 МОВ 2.2.1-1] поєднує подану в різні способи інформацію про патріотичні пісні

літературного походження (за вибором учителя).
Відображення в піснях героїчної боротьби українських січових стрільців.

Степан Чарнецький «Ой у лузі червона калина...».
Стисло про письменника. Історія створення пісні-славня січових стрільців, її народнопісенна основа.
Символічність образу калини, патріотичний пафос пісні.
Національна українська пісенна традиція в піснях літературного походження. Нова хвиля популярності пісні вХХІст.
ТЛ: пісні літературного походження (авторські пісні).
МК: «Ой у лузі червона калина...» (слова — С. Чарнецький, музика - Г. Трух, виконання - А. Хливнюк); образотворче мистецтво - О. Гайдамака «А ми тую червону калину підіймемо»; кіно - д/ф «Легіон. Хроніка

сучасних музичних аудіо- і відеоінтерпретацій патріотичних пісень літературного походження
Групова взаємодія з оформленням результатів роботи в застосунку Padlet.
Аналітико-синтетична робота з текстом (визначення мотиву, особливостей композиції, жанру, художніх засобів, мистецький контекст).
Парна або індивідуальна реалізація методу запитань Квінтіліана. Створення ілюстрацій до пісень. Метод «Малюємо вірш».
Створення медіаконтенту (відеокаверів авторського читання чи співу пісень у стилі сучасних запитів соціальних мереж).
Створення постера, презентації на тему «Мій топ-лист сучасних українських пісень» або «Мотиви народних пісень у сучасному українському музичному просторі».

літературного походження у цифровому середовищі; [9 МОВ 2.2.51]
розпізнає в текстах сучасних патріотичних пісень художні виражальні засоби, ознаки авторського стилю; [9 МОВ 2.2.6-2]
формулює логічні та послідовні висновки на основі аналізу текстів патріотичних пісень літературного походження; [9 МОВ 2.2.7-1]
коментує власні почуття під час читання і враження від прочитаних текстів патріотичних пісень літературного походження, аналізує вплив виражальних засобів на емоційно-естетичне сприйняття тексту; [9 МОВ 2.3.2-1]
обстоює власну думку про роль і місце патріотичних пісень літературного походження в культурно- історичному контексті; [9 МОВ 2.4.41]
використовує для виконання завдань текстові/медіатекстові джерела, інформацію з яких вважає достовірною та надійною, аргументує вибір таких джерел; [9 МОВ 2.5.1-1]

Української Галицької Армії 1918- 1919» (режисер - Т. Химич), д/ф «Король України» (режисери - Г. Штадлер, Б. Кьольц).

Пісенні твори про боротьбу УПА за незалежність України (за вибором учителя/вчительки).

Олесь Бабій «Зродились ми великої години...».

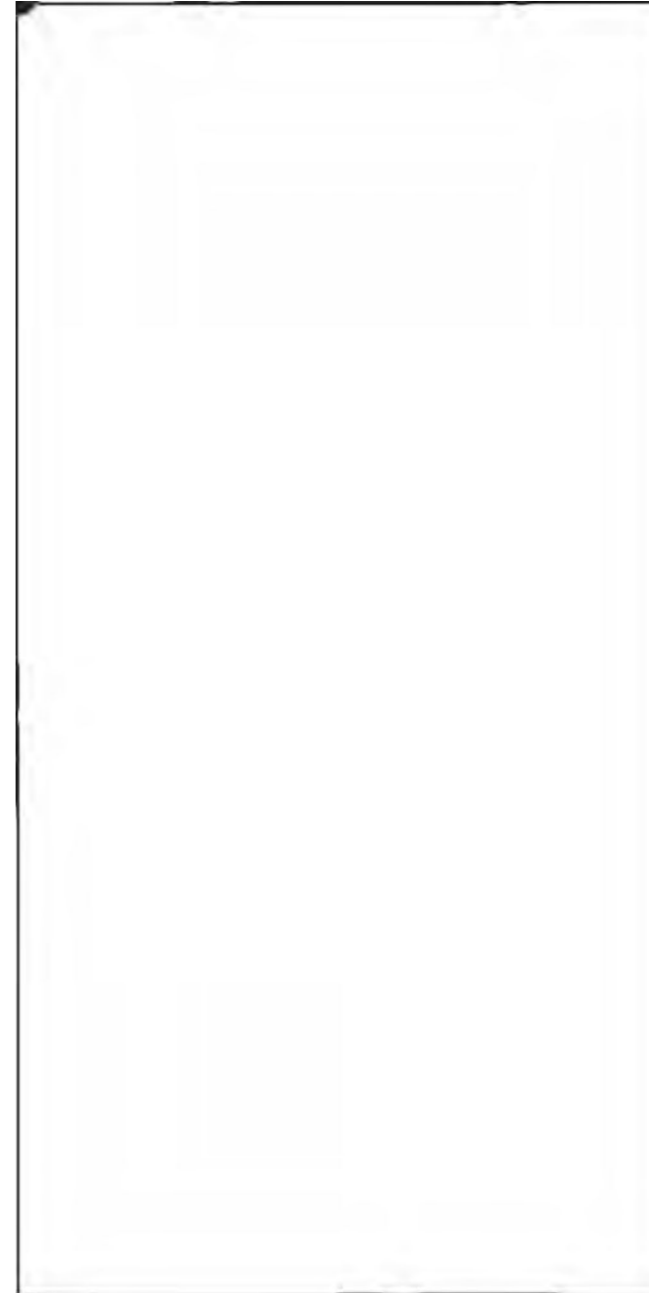
Славень ОУН-УПА, його патріотичний пафос.

Актуальність пісні в часи збройної боротьби українців за свою незалежність.

ТЛ: пафос.

МК: музика — марш українських націоналістів «Зродились ми великої години...» (слова — О. Бабій, музика - О. Нижанківський, виконання - хорова капела «Дударик»); образотворче мистецтво - Н. Хасевич .

МК: музика - «Біля тополі» (слова, музика і виконання — П. Солодуха), «Квіти мінних зон»

створює власний текст (медіатекст) на основі вивченого навчального матеріалу; [9 МОВ 2.7.2] записує власне або чуже мовлення, використовуючи в разі потреби відповідні прийоми оптимізації викладу думок і засоби мовної виразності; [9 МОВ 3.1.1] виконує різні ролі в груповій онлайн-комунікації, обирає потрібні стратегії співпраці в різних ситуаціях спілкування; [9 МОВ 3.2.2-1] використовує результати власної мовотворчості для особистісного самовираження; [9 МОВ 4.2.1] удосконалює власний стиль мовлення, використовуючи різні джерела. [9 МОВ 4.2.4]

(слова, музика і виконання - С. Вакарчук), «Місто Марії» (слова, музика і виконання — С. Вакарчук); образотворче мистецтво — Ю.Нагулко «Хризантема», А.Орлюнов «Ми є народ...».

Олег Псюк, Іван Клименко «Стефанія».

Узагальнений образ матері в пісні. Набуття піснею нових сенсів. Світова слава пісні - переможниці конкурсу «Євробачення».

МК: музика - «Стефанія» (слова — І.Клименко,

О. Псюк, музика - І.Діденчук, виконання — реп-гурт «Kalush»).

Додаткове читання:

Богдан Лепкий «Журавлі».

Автобіографічна основа пісні. Її жанрові особливості. Поетичний символ долі українських емігрантів.

Популярність пісні серед січових стрільців.

Петро Солодуха «Біля тополі».

Присвята пісні _____

воїнам, загиним за долю
України. Оспівування їхнього
героїзму, любові до рідного краю.
Національні символи у творі. _____

Історичне минуле України (3 год.)

Свідомо слухає навчальну інформацію про художні твори історичної тематики та про їх авторів; [9 МОВ 1.1.1] відповідає на запитання за змістом почутого, акцентуючи увагу на важливих деталях; [9 МОВ 1.1.2-1] обговорює актуальність, жанрово- родову належність художніх творів, зв'язок із творчістю митця; [9 МОВ 1.1.2-2] формулює уточнювальні запитання для розуміння навчального матеріалу та художніх текстів; [9 МОВ 1.1.2-4] переказує художній твір докладно, стисло, вибірково, творчо, акцентуючи на змісті в цілому або фрагментах; [9 МОВ 1.2.1-1] самостійно створює конспект до навчальної теми, дає характеристику персонажів літературних творів, доцільно використовуючи цитати; [9 МОВ 1.2.2-1] _____

Тарас Шевченко «Розрита могила». Розповідь про подорож поета Україною 1843 р. Осмислення трагічних для Батьківщини наслідків знецінення історичної пам'яті про її героїчне минуле. Метафоричний образ незнищеності українського народу.
МК: образотворче мистецтво
- О. Шупляк «Кобзар»; музика - «Світе тихий, краю милий («Розрита могила»)» (слова—Т. Шевченко, музика— М. Лисенко), музичний альбом «4: Шевченко» (слова — Т. Шевченко, музика і виконання - рок-гурт «Кому вниз»); кіно - д/ф «Кобзар. Історія однієї книги» (режисери - Т. Ткаченко,

Виразне читання художніх творів (ланцюжком, вибіркоче).
Переказ прочитаного від імені одного героїв/героїнь твору. Аналітико-синтетична робота з текстом (бесіда за змістом, визначення теми, ідеї (проза), мотиву (поезія), особливостей композиції, сюжету (проза), жанру, художніх засобів, мистецький контекст).
Створення власних тестових завдань до твору.
Групове взаємодія з оформленням результатів роботи в застосунку Padlet.
Перегляд документальних фільмів про письменників.
Перегляд фрагментів кіно, відео, створених на основі сюжетів художніх творів. Порівняння літературних творів та їх екранізації. Створення постерів/акаунтів у соціальних мережах/резюме про

самостійно передає за допомогою різних способів і засобів візуалізації власне розуміння художніх творів, структуруючи інформацію; [9 МОВ

1.2.3-1]

визначає тему, основну ідею, мотив, порушені в художніх творах проблеми; [9 МОВ 1.4.1]

аналізує мовні особливості художнього твору; [9 МОВ 1.4.3-1] **обґрунтовує** зв'язок художніх творів із власним і суспільно-історичним досвідом (підтримує діалог «читач — текст — автор») для оптимізації власної діяльності, зокрема в нових обставинах, прийняття рішень у різних ситуаціях; [9 МОВ 1.4.5-1]

доречно використовує цитати з художніх творів для підтвердження та увиразнення власних поглядів, ідей, переконань; [9 МОВ 1.6.1-3] **застосовує** різні види критичного читання художніх творів; [9 МОВ 2.1.11]

ефективно **використовує** складники друкованого чи цифрового текстового джерела інформації для досягнення мети читання; [9 МОВ 2.1.2] **співвідносить** зміст художнього твору з історичним контекстом, світоглядною

С. Сотниченко).

Іван Франко «Захар Беркут» (скорочено).

Розповідь про прозову творчість письменника, її багатогранність і тематичну розмаїтість. Історична основа повісті «Захар Беркут». Композиції твору. Основні сюжетні лінії. Ідейний зміст твору, його втілення в художніх образах. Групування персонажів. Особливості мови.

ТІ: епос як рід літератури (повторення та поглиблення), героїко-романтична історична повість.

МК: образотворче мистецтво — І. Труш «Трембітарі», О. Шупляк «Захар та беркут», А. Куцаченко «За мотивами повісті Івана Франка «Захар Беркут»;

музика - Б. Лятошинський «Золотий обруч» (опера); кіно — х/ф «Захар Беркут»

письменників/письменницю. Створення постеру, акаунту в соціальних мережах від імені головних героїв/героїнь із використанням цитатних характеристик.

Створення сучасного кодексу лицарської честі.

Написання есе на тему «Хто вони - лицарі сучасності?».

Створення карти подорожі героя. Створення фанфіків (продовження історій вивчених творів).

Перегляд фрагментів кіно, відео, створених на основі сюжетів художніх творів.

Віртуальні екскурсії до літературно-меморіальних музеїв.

Написання відгуків про переглянуті фільми.

Написання власних епізодів лицарських турнірів та театральна інтерпретація.

позицією автора; [9 МОВ 2.1.3-1]
інтегрує інформацію, подану в різні
способи (словесну, графічну, числову
тощо), у межах одного або кількох
текстів у цифровому середовищі; [9
МОВ 2.2.5]

формулює логічні та послідовні
висновки на основі аналізу художніх
творів; [9 МОВ 2.2.7-1]

характеризує поведінку та причини
виникнення емоційного стану
літературних персонажів, коментує їхні
вчинки та висловлювання; [9 МОВ
2.3.1-1]

коментує власні почуття під час читання
художнього твору і враження від
прочитаного, аналізує вплив виражальних
засобів на емоційно-естетичне сприйняття
художнього тексту; [9 МОВ 2.3.2-1]
використовує для виконання завдань
текстові/медіатекстові джерела,
інформацію з яких вважає достовірною та
надійною, аргументує вибір таких джерел;
[9 МОВ 2.5.1-1] використовує різні
ресурси, зокрема цифрові, для розширення
кола читацьких інтересів, демонструючи
навички критичного мислення; [9 МОВ

(режисер - А. Сеїтабласв).

2.5.3-1]

<p>передає тексти словесно та графічно, узагальнюючи, доповнюючи, інтерпретуючи інформацію; [9 МОВ 2.6.1] експериментує з художнім текстом за самостійно визначеним напрямом; [9 МОВ 2.7.1] створює на основі прочитаного власний або колективний медійний продукт; [9 МОВ 2.7.2-1]</p>		
<p>Ми — українці! (2 год.)</p>		
<p>Свідомо слухає патріотичну лірику, сучасну поезію про війну та навчальну інформацію про життєпис і творчість поетів/поетес; [9 МОВ 1.1.1] обговорює актуальність патріотичної лірики та поезії про війну, зв'язок творів із творчістю митця/мисткині; [9 МОВ 1.1.2-2] формулює уточнювальні запитання до почутого для його розуміння; [9 МОВ 1.1.2-4] визначає мотив, проблеми, порушені в художніх творах; [9 МОВ 1.4.1] аналізує жанри лірики; [9 МОВ 1.4.3-1] обґрунтовує зв'язок художніх творів із власним і суспільно-історичним досвідом (підтримує діалог «читач - текст - автор») для оптимізації власної діяльності, зокрема в нових обставинах,</p>	<p>Василь Симоненко «Лебеді материнства». Короткі відомості про митця. Мотив ушлявлення материнської любові, яка супроводжуватиме дитину протягом життя, у поезії «Лебеді материнства»; вічний зв'язок із рідною землею. Возвеличення любові до матері, до Батьківщини. Образи-символи у творі. Патріотичні почуття ліричного наступних поколінь українців. Засоби творення художнього образу в ліричному творі. ТЛ: жанри лірики,</p>	<p>Виразне читання поетичних творів, вивчення напам'ять. Мелодекламація поезії. Кадрування художнього твору. Аналітико-синтетична робота з текстом (визначення мотиву, особливостей композиції, жанру, художніх засобів, мистецький контекст). Характеристика образу ліричного героя. Підготовка щоденника думок (цитата — коментар). Підготовка Ілюстрацій, асоціативного куща, презентацій, відеороликів до поетичних творів. Створення візуального контенту, презентацій про Другу світову війну,</p>

прийняття рішень у різних ситуаціях; [9 МОВ 1.4.5-1] логічно і послідовно презентує в доцільній жанровій формі власні погляди, ідеї, переконання, підкріплюючи їх аргументами та наводячи доречні приклади із власного або суспільно-історичного досвіду; [9 МОВ 1.6.1-1] доречно використовує цитати з художніх творів для підтвердження та увиразнення власних поглядів, ідей, переконань; [9 МОВ 1.6.1-3] застосовує різні види критичного читання поезії; [9 МОВ 2.1.1-1] інтегрує інформацію, подану в різні способи (словесну, графічну, числову тощо), у межах одного або кількох текстів у цифровому середовищі; [9 МОВ 2.2.5] розпізнає в ліричних творах зображувально-виражальні засоби; [9 МОВ 2.2.6-2] формулює логічні та послідовні висновки на основі аналізу поетичних творів; [9 МОВ 2.2.7-1] коментує власні почуття і враження від прочитаної поезії, аналізує вплив виражальних засобів на її емоційно-естетичне сприйняття; [9 МОВ 2.3.2-1]

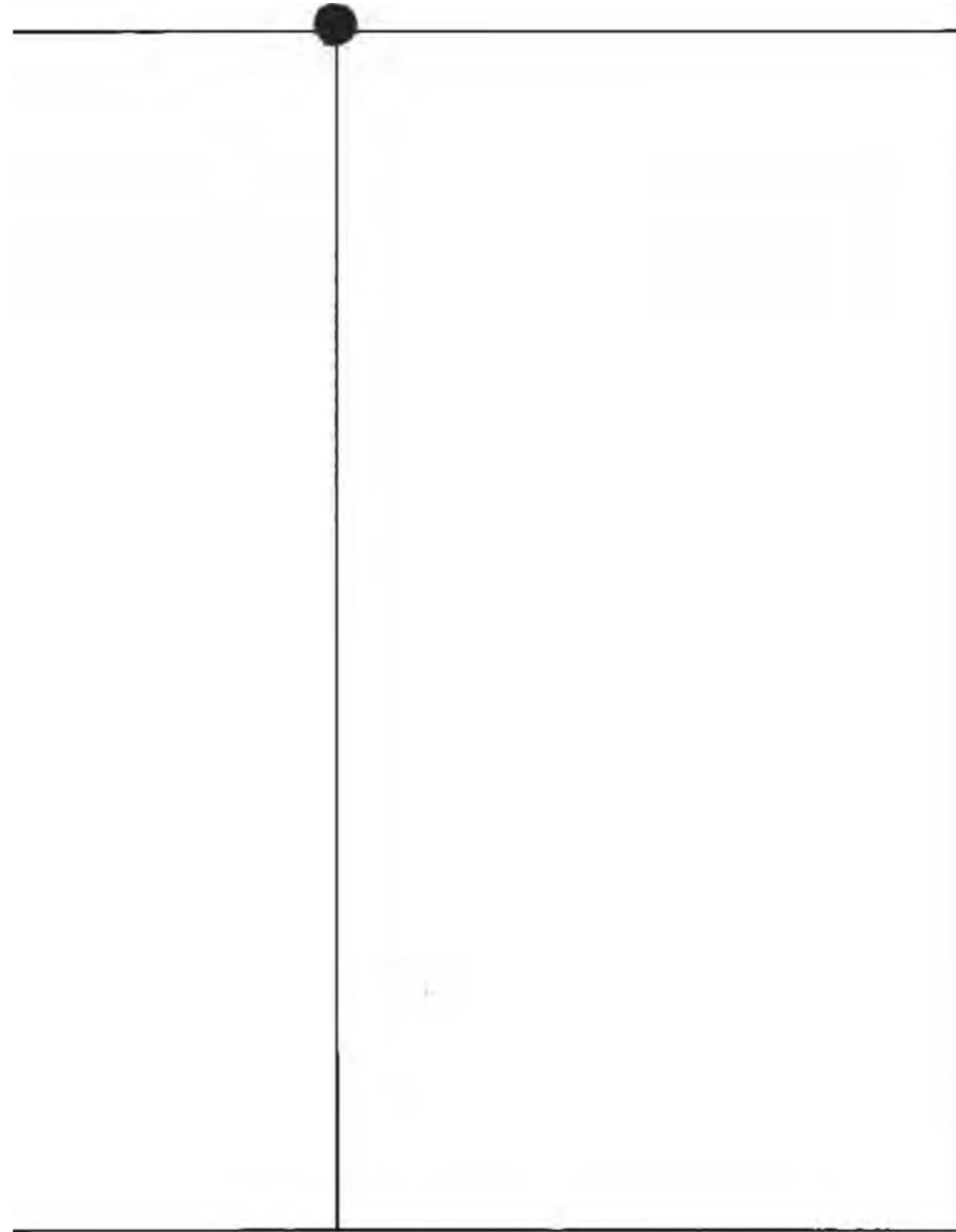
патріотична лірика; художні засоби мови (повторення та поглиблення). МК: образотворче мистецтво - М. Білас «Лебеді материнства», С.Боднар «Лебеді материнства»; музика - «Лебеді материнства» (слова —В. Симоненко, музика і виконання - «BandurbaND»).

ПЧ. Олександр Олесь «О слово рідне!» Максим Рильський «Мова». Василь Симоненко «Я не бував за дальніми морями». Дмитро Білоус «Якщо з українською мовою...», Павло Глазовий «Кухлик», Мар'яна Савка «Україна».

Голокост, російсько-українську війну. Дискусія на теми: «Сучасні українці - творці свободи», «Війна за право бути собою: пошук паралелей», «Перемога добра та людських цінностей: досвід ХХ століття». Створення ілюстрацій до поетичних творів/графічних символів/художніх трактувань. Створення медіаконтенту (відеоінтерпретації авторського читання в стилі сучасних запитів соціальних мереж). Віртуальні екскурсії до літературно-меморіальних музеїв пам'яті жертв репресій, Голокосту, війни. Пошук сучасних поезій про війну та створення художнього відгуку. Написання творчої роботи на основі метафори з поезії. Написання листа або уривка з щоденника «Війна очима дитини».

Написання есею на одну із тем: «Життя — найвища цінність», «Внутрішнє щастя - усвідомлення повноти життя крізь призму випробувань».

-----•-----
використовує для виконання завдань
текстові/медіатекстові джерела, інформацію
з яких вважає достовірною та надійною,
аргументує вибір таких джерел; [9 МОВ
2.5.1-1] використовує різні ресурси, зокрема
цифрові, для розширення кола читацьких
інтересів, демонструючи навички
критичного мислення; [9 МОВ
2.5.3-1]
передає тексти словесно та графічно,
узагальнюючи, доповнюючи,
інтерпретуючи, скорочуючи
інформацію; [9 МОВ 2.6.1] створює
самостійно тексти,
використовує різні форми їх презентації
для досягнення відповідної
комунікативної мети; [9 МОВ 3.1.5-1]
виконує різні ролі в груповій онлайн-
комунікації, обирає потрібні стратегії
співпраці в різних ситуаціях спілкування; [9
МОВ 3.2.2-1]
використовує результати власної
мовотворчості для особистішого
самовираження; [9 МОВ 4.2.1] удосконалює
власний стиль мовлення, використовуючи
різні джерела. [9 МОВ 4.2.4]

Характер і доля людини (2 год.)

<p>Свідомо слухає художні твори, у яких різноаспектно розкрито характер і долю особистості, навчальну інформацію про життєпис і творчість письменників/письменниць; [9 МОВ 1.1.1] відповідає на запитання за змістом почутого навчального матеріалу та художнього твору, акцентуючи на важливих деталях; [9 МОВ 1.1.2-1] формулює уточнювальні запитання щодо навчальної інформації для її розуміння; [9 МОВ 1.1.2-4] переказує художній твір докладно, стисло, вибірково, творчо, акцентуючи на змісті в цілому, на окремих важливих деталях або фрагментах; [9 МОВ 1.2.11] самостійно створює конспект навчального матеріалу, дає характеристику персонажів літературного твору, доцільно використовуючи цитати; [9 МОВ 1.2.21] визначає тему, основну ідею, мотив, порушені в художніх творах проблеми; [9 МОВ 1.4.1] виявляє важливі деталі художніх</p>	<p>Ліна Костенко «Кольорові миші». Нарис життя і творчості письменниці. Проблематика поезії «Кольорові миші». Неповторність творчої особистості, її конфлікт із буденністю. Засоби розкриття характеру головної героїні</p> <p>ТЛ: проблематика художнього твору. МК: образотворче мистецтво — І. Марчук «Абстрактна композиція».</p> <p>Оксана Радущинська «Метелики в крижаних панцирах» (скорочено).</p> <p>Коротко про письменницю. Історія написання, символіка назви повісті.</p> <p>Проблема самоствердження в суспільстві особистості інвалідністю. Розкриття</p>	<p>Виразне читання художніх творів. Переказування прочитаного традиційне чи від імені героя, автора з елементами характеристики літературних персоналій або використання методу РАФТ(р- роль, а - аудиторія, ф — формат, т - тема). Аналітико-синтетична робота з текстом (бесіда за змістом, визначення теми, ідеї (проза), мотиву (поезія), особливостей композиції, сюжету (проза), жанру, художніх засобів, мистецький контекст). Ментальна мапа відповідно до проблемних запитань творів. Створення власних тестових завдань. Творча проектна групова або парна робота.</p> <p>Виготовлення інформаційного мему (порівняльна схема жанрових ознак психологічного оповідання та психологічної повісті).</p> <p>Сітка Елвермана.</p>
--	---	---

творів для ілюстрування власного розуміння почутого; [9 МОВ 1.4.1-2] обґрунтовує зв'язок художнього твору із власним і суспільно- історичним досвідом (підтримує діалог «читач — текст - автор») для оптимізації власної діяльності, зокрема в нових обставинах, прийняття рішень у різних ситуаціях; [9 МОВ 1.4.5-1] доречно використовує цитати з художніх творів для підтвердження та увиразнення власних поглядів, ідей, переконань; [9 МОВ 1.6.1-3] застосовує різні види критичного читання художніх творів; [9 МОВ 2.1.1-1] використовує різні складники художніх творів, зокрема заголовки для оптимізації роботи з текстом; [9 МОВ 2.1.2-1] інтегрує інформацію, подану в різні способи (словесну, графічну, числову тощо), у межах одного або кількох текстів у цифровому середовищі; [9 МОВ 2.2.5] розпізнає в художньому творі зображувально-виражальні засоби; [9 МОВ 2.2.6-2] формулює логічні та послідовні

----- =
характеру головної героїні, психологічної позиція, стійкість у подоланні труднощів. Сюжет та композиція, жанрові особливості твору.

ТІ: психологічна повість.

МК: мистецький проект «Особлива книга для особливих дітей» (аудіокнига за повістю «Метелики у крижаних панцирах»).

ПЧ. Євген Гуцало «Біженці», «Чорнобильська дівчина Калина». Катерина Міхаліцина «Квіти біля четвертого».

Ірен Роздобудько Арсен». Сергій Гридін «Не такий».

Андрій Бачинський «140 децибелів тиші».

Створення ілюстрацій до творів/графічних символів/художніх трактувань.

Сенкан або діаманта.

Інсценування дій героїв/героїнь з елементами пантоміми.

Створення постера з психологічними порадами на тему: «Як сучасному підлітку залишатись собою?», відеопорадника у стилі сучасних соціальних медіа «Як підтримати дітей з особливими потребами».

Мовна конференція у форматі проекту Generation global на тему: «Мова ненависті: як запобігти». Написання есею на тему: «Не такі як усі — толерантне ставлення до всіх членів суспільства».

висновки на основі аналізу художніх творів; [9 МОВ 2.2.7-1] характеризує поведінку та причини виникнення емоційного стану літературних персонажів, коментує їх вчинки та висловлювання; [9 МОВ 2.3.1-1]

використовує для виконання завдань текстові/медіатекстові джерела, інформацію з яких вважає достовірною та надійною, аргументує вибір таких джерел; [9 МОВ 2.5.1-1] передає художній текст словесно та графічно, узагальнюючи, інтерпретуючи; [9 МОВ 2.6.1] створює самостійно тексти, використовує різні форми їх презентації для досягнення відповідної комунікативної мети; [9 МОВ 3.1.5-1] створює типові дописи/медіатексти (зокрема використовуючи гіпертекстові посилання) у цифровому середовищі для обговорення особистіших і соціально важливих питань; [9 МОВ 3.2.1]; виконує різні ролі в груповій онлайн-комунікації, обирає потрібні стратегії співпраці в різних ситуаціях спілкування; [9 МОВ 3.2.2-1] використовує результати власної

<i>m</i>		
мовотворчості для особистісн<5го самовираження. [9 МОВ 4.2.1]		

Література антивоєнного спрямування (3 год.)

<p>Взаємодіє з іншими особами усно, сприймання і використання інформації в різних комунікативних ситуаціях, свідомо застосовує прийоми активного слухання навчальної інформації [9 МОВ 1.1.1-1-1]</p> <p>відповідає на запитання за змістом почутого художнього тексту, акцентуючи увагу на важливих деталях; [9 МОВ 1.1.21-1]</p> <p>обговорює актуальність, художнього тексту, ідейно-тематичні особливості, зв'язок тексту з певною епохою, творчістю митця; [9 МОВ 1.1.2-2]</p> <p>переказує художній текст, акцентуючи на змісті в цілому, на окремих важливих деталях або фрагментах [9 МОВ 1.2.1-1]</p> <p>виявляє важливі деталі для ілюстрування власного розуміння почутого; [9 МОВ 1.4.1-2]</p> <p>розрізняє окремі елементи маніпуляції та пропаганди; [9 МОВ 1.4.4-2]</p> <p>пояснює причини відповідного емоційного стану в типових життєвих ситуаціях [9 МОВ 1.8.1-2]</p>	<p>Григор Тютюнник. Повість «Климко».</p> <p>Короткі відомості про митця. Автобіографічна основа твору. Тема, сюжет і композиція твору. Трагедія воєнного лихоліття очима дитини. Образ Климка. Ідея самопожертви. Показ людських стосунків у воєнний час. Психологізм у розкритті характерів героїв. Художні деталі як засоби відтворення соціального й матеріального стану, психологічних переживань, характеру персонажів. Морально-етичні уроки доброти, чуйності, турботи про рідних. Провідні мотиви твору, його антивоєнне спрямування. Засторога проти фатальних наслідків війни.</p> <p>ТЛ: композиція твору, художня деталь (повторення та поглиблення).</p>	<p>Індивідуальне, виразне, вибіркоче, «ланцюжкове», коментоване, прогнозоване, повторне та інші види читання.</p> <p>Переказування художнього тексту (докладне, стисле, вибіркоче, творче).</p> <p>Аналізування та інтерпретування художнього тексту.</p> <p>Формулювання запитань за змістом твору й пошук відповідей на них.</p> <p>Дослідження виражальних засобів тексту.</p> <p>Коментування власних почуттів і вражень від тексту.</p> <p>Створення письмового тексту (опис героя / героїні або мінівір, есе за змістом прочитаного художнього твору).</p> <p>Створення усного відгуку про</p>
--	--	--

застосовує різні види критичного читання прозових творів; [9 МОВ 2.1.1-12]

співвідносить зміст сприйнятого художнього тексту з історичним і соціокультурним контекстом,

світоглядною позицією автора знаходить потрібну інформацію, відому або нову, в одному чи кількох джерелах і використовує її відповідно до самостійно визначених цілей; [9 МОВ 1.3.1-1] визначає тему, основну ідею, мотив, порушені в художніх творах проблеми; [9 МОВ 1.4.1]

виявляє важливі деталі в художніх творах для ілюстрування їх власного розуміння; [9 МОВ 1.4.1 -2] обґрунтовує зв'язок художніх текстів із власним і суспільно-історичним досвідом (підтримує діалог «читач - текст - автор») для оптимізації власної діяльності, зокрема в нових обставинах, прийняття рішень у різних ситуаціях; [9 МОВ 1.4.5-1]

обґрунтовує свою позицію щодо художніх творів із урахуванням власного досвіду та інформації з окремих джерел, які вважає авторитетними; [9 МОВ 1.5.14]

доречно використовує цитати з

МЗ: Друга світова війна (історія).

МК: художній фільм «Климко» (режисер М. Вінграновський, 1983) (кіномистецтво);

документальні фільми про Другу світову війну, про російсько-українську війну, про боротьбу України за незалежність (фільмографія).

художній твір.

Коментування позицій автора й персонажів у художньому тексті, характеристика літературних персонажів.

Складання плану для характеристики персонажів.

Обґрунтування власної позиції.

Обґрунтування назви твору та добирання власного варіанта назви.

Визначення мети та намірів мовця (персонажа, оповідача твору).

Визначення ідейно-тематичного змісту й важливих деталей.

Висловлювання щодо актуальності тексту.

Організація та/або участь у дискусії (очно чи онлайн).

Характеристика емоційного стану головного героя, оцінка його вчинків, поведінки.

Складання вітального слова на честь

художніх текстів для підтвердження та виразнення власних поглядів, ідей

знаходить потрібну інформацію, відому або нову, в одному чи кількох джерелах і використовує її відповідно до самостійно визначених цілей; [9 МОВ 1.3.1-1] визначає тему, основну ідею, мотив, порушені в художніх творах проблеми; [9 МОВ 1.4.1] виявляє важливі деталі в художніх творах для ілюстрування їх власного розуміння; [9 МОВ 1.4.1-2] обґрунтовує зв'язок художніх текстів із власним і суспільно-історичним досвідом (підтримує діалог «читач -

Павло Вишебаба. Поезія «Доньці» («Тільки не пиши мені про війну»).
Неприйняття війни. Щирість почуттів і безмежна батьківська любов.
ПЧ. Микола Вінграновський «Первінка», Григор Тютюнник «Вогник далеко в степу», Олександр Довженко «На колючому дроті», Любов Пономаренко «Гер переможений».

літературного героя.

Прогнозування подій у тексті.

Створення ілюстрацій до творів, графічних символів, художніх трактувань.

Бесіда за змістом, визначення теми, ідеї, особливостей композиції, сюжету, жанру, художніх засобів, мистецький контекст).

Створення галереї героїв твору.

Сенкан.

Цитатний диктант.

Сітка Елвермана щодо моральних запитань у прочитаних творах. Створення ілюстрацій до творів / графічних символів / художніх трактувань.

Створення буктрейлерів / відеорекомендацій щодо прочитання творів.

Написання листів вдячності батькам чи близьким людям.

Написання власних мініновел із подальшим обговоренням у класі.

Написання есею.

текст - автор») для оптимізації власної діяльності, зокрема в нових обставинах, прийняття рішень у різних ситуаціях; [9 МОВ 1.4.5-1]

обґрунтовує свою позицію щодо художніх творів із урахуванням власного досвіду та інформації з окремих джерел, які вважає авторитетними; [9 МОВ 1.5.1-4]

доречно використовує цитати з художніх текстів для підтвердження та вираження власних поглядів, ідей

Літературний детектив (2 год.)

Свідомо слухає художні детективні твори та навчальну інформацію про їх авторів/авторок; [9 МОВ 1.1.1] відповідає на запитання за змістом почутого; [9 МОВ 1.1.2-1] обговорює актуальність, жанрово-родову належність художніх творів; [9 МОВ 1.1.2-2]

формулює уточнювальні запитання до почутого для його розуміння; [9 МОВ 1.1.2-4]

переказує художні твори докладно, стисло, вибірково, творчо, акцентуючи увагу на змісті в цілому, на окремих

Андрій Кокотюха «Гімназист і Чорна рука» (скорочено). Коротко про письменника. Таємничі пригоди в повісті «Гімназист і Чорна Рука». Образ детектива, його роль у сюжеті. Простір і час, реальне і фантастичне у творі.

ТЛ: детектив (повторення та поглиблення), інтрига детективного твору.

МК: образотворче мистецтво - ілюстрації до повісті «Гімназист і Чорна Рука»

Виразне читання та переказ текстів за методом «Г одина читання». Кадрування улюблених епізодів твору.

Меташіан за прочитаними творами. Аналітико-синтетична робота з текстом твору (бесіда за змістом, визначення теми, ідеї, особливостей композиції, сюжету, жанру, художніх засобів, мистецький контекст).

Літературний диктант.

Створення перевірних інтерактивних

важливих деталях або фрагментах; [9 МОВ 1.2.1-1]

самостійно створює конспект почутого, дає характеристику персонажів літературного твору, доцільно використовуючи цитати; [9 МОВ 1.2.2-1]

знаходить потрібну інформацію, відому або нову, в одному чи кількох джерелах і використовує її відповідно до самостійно визначених цілей; [9 МОВ 1.3.1-1]

визначає тему, ідею, проблеми, порушені в художніх творах; [9 МОВ 1.4.1]

виявляє важливі деталі в художніх творах для ілюстрування їх власного розуміння; [9 МОВ 1.4.1-2] обґрунтовує зв'язок художніх творів із власним і суспільно-історичним досвідом (підтримує діалог «читач - текст - автор») для оптимізації власної діяльності, зокрема в нових обставинах, прийняття рішень у різних ситуаціях; [9 МОВ 1.4.5-1]

доречно використовує цитати з художніх творів для підтвердження та увиразнення власних поглядів, ідей, переконань; [9 МОВ 1.6.1-3] **застосовує** різні види критичного читання художніх текстів; [9 МОВ

(художник-ілюстратор - І. Сулима).

Або

Катерина Штанко «Драconi, вперед!» (скорочено).

Коротко про письменницю. Казкові персонажі та пригодницька інтрига в повісті.

Становлення особистості головного героя, його захоплення та фантазії. ТЛ: особливості композиції детективу; тема, ідея художнього твору (повторення та поглиблення).

МК: образотворче мистецтво — ілюстрації до повісті «Драconi, вперед!»

(художниця-ілюстраторка — К. Штанко).

ПЧ. Наталка та Олександр Шевченки «Як не скарб, то пожежа».

Андрій Кокотюха «Полювання на золотий кубок», «Гімназист і Вогняний змії».

тестів за змістом твору.

Виготовлення інформаційного мему (схеми, таблиці, асоціативний куц) жанрових ознак детективу.

Створення печворку. Оформлення лепбуку. Створення візуальної карти. Створення криптограми. Детективний літературний квест. Моделювання життєвої ситуації. Створення літературних кросвордів. Перегляд сучасних фільмових інтерпретацій детективів.

Порівняння літературних детективів із їх екранізаціями.

Написання власного детективу.

2.1.1-1]

Розпізнає в художніх творах, зображувально-виражальні засоби; [9 МОВ 2.2.6-2]

формулює логічні та послідовні висновки на основі аналізу та інтерпретації художніх творів; [9 МОВ 2.2.7-1]

характеризує поведінку та причини виникнення емоційного стану літературних персонажів, коментує їх вчинки та висловлювання; [9 МОВ 2.3.1-1] висловлює власні почуття і враження від прочитання художніх творів; [9 МОВ 2.3.2]

використовує для виконання завдань текстові/медіатекстові джерела, інформацію з яких вважає достовірною та надійною, аргументує вибір таких джерел; [9 МОВ 2.5.1-1] передає художні тексти словесно та графічно, узагальнюючи, доповнюючи, інтерпретуючи, скорочуючи інформацію; [9 МОВ 2.6.1] створює власний текст (медіатекст) на основі прочитаного; [9 МОВ 2.7.2] записує власне мовлення

використовуючи в разі потреби відповідні прийоми оптимізації викладу

думок та засоби мовної виразності; [9 МОВ 3.1.1-1]

дотримується засад академічної доброчесності під час створення власних текстів; [9 МОВ 3.1.3] виконує різні ролі в груповій онлайн- комунікації, обирає потрібні стратегії співпраці в різних ситуаціях спілкування; [9 МОВ 3.2.2-1]

Свідомо слухає пригодницькі та гумористичні твори, навчальну інформацію про їх авторів; [9 МОВ 1.1.1] відповідає на запитання за змістом почутого повідомлення, зокрема й художніх творів, акцентуючи увагу на важливих деталях; [9 МОВ 1.1.2-1] обговорює актуальність, жанрово- родову належність художніх творів, зв'язок тексту із творчістю митця; [9 МОВ 1.1.2-2] формулює уточнювальні запитання до почутого для його розуміння; [9 МОВ 1.1.2-4] переказує художні твори докладно, стисло, вибірково, творчо, акцентуючи увагу на змісті в цілому, на окремих

Пригоди та гумор (1 год.)

Всеволод Нестайко «Супер «Б» з фрикадельками» або «Тореадори з Васюківки»

МК: образотворче мистецтво - ілюстрації до повісті «Вітька + Галя або Повесть про перше кохання» (художник- ілюстратор - А. Василенко), С. Григорєв «Воротар», Г. Хаджинов «Діти», О. Баликова «Однокласники», Н. Кармазь «Школярі на відпочинку».

ПЧ:
Галина Малик «Злочинці з

Виразне читання творів. Переказ прочитаного.

Аналітико-синтетична робота з текстом твору (бесіда за змістом, визначення теми, ідеї, особливостей композиції, сюжету, жанру, художніх засобів, мистецький контекст). Кадрування твору.

Структурування вивченого з ТІ у вигляді таблиці-опори, схеми, Інформаційного мему.

Створення асоціативної хмаринки за тематикою творів.

Сенкан/діаманта.

Актуалізація проблем у творах через моделювання життєвих ситуацій.

Літературний диктант.

Створення перевірних тестів за змістом

<p>важливих деталях; [9 МОВ 1.2.1-1] самостійно створює конспект почутого, дає характеристику персонажів літературного твору, доцільно використовуючи цитати; [9 МОВ 1.2.2-1]</p>	<p>паралельного світу». Олександр Дерманський «Мері».</p>	<p>твору. Творча проектна робота. Створення акаунтів головних героїв/героїнь у соціальних мережах.</p>
<p>Фантастичні пригоди (2 год.)</p>		
<p>Свідомо слухає художні твори про фантастичні події та пригоди, навчальну інформацію про їх авторів/авторок; [9 МОВ 1.1.1] відповідає на запитання за змістом почутого повідомлення, зокрема художнього твору, акцентуючи на важливих деталях; [9 МОВ 1.1.2-1] обговорює актуальність жанрово- родову належність художніх творів; [9 МОВ 1.1.2-2] формулює уточнювальні запитання до почутого для його розуміння; [9 МОВ 1.1.2-4]</p>	<p>Олесь Бердник «Хто зважиться вогняним наречетсья» (скорочено). Нарис про письменника. Сюжет про фантастичну мандрівку до невідомих планет. Прагнення до щасливого майбутнього, випробування на шляху до нього. Уболівання за долю планети і людства. Засоби характеротворення головних героїв. ТЛ: фантастична повість (повторення та поглиблення). МК: образотворче мистецтво - діорама «Український космос» за мотивами однойменної серії картин</p>	<p>Виразне читання творів. Переказ прочитаного у форматі методу «Година читання». Метаплан за прочитаними творами. Аналітико-синтетична робота з текстом твору (бесіда за змістом, визначення теми, ідеї, особливостей композиції, сюжету, жанру, художніх засобів, мистецький контекст). Кадрування твору. Літературний диктант. Створення перевірних тестів за змістом твору. Мінідиспут щодо моральних виборів</p>

••

8 клас

Кількість годин (орієнтовно)	Очікувані результати навчально-пізнавальної діяльності учнів	Зміст навчального матеріалу
1	<p>Предметні компетентності</p> <p>Учень / учениця: розуміє багатозначність художнього образу; називає і вміє відрізнити різні типи образів; за допомогою слова створює елементарні образи.</p> <p>Ключові компетентності</p> <p>Учень / учениця: висловлює судження, оперуючи різними виражальними засобами мови; використовує досвід взаємодії літературних творів із творами інших видів мистецтва.</p> <p>ПІІ-23</p> <p>Емоційно-ціннісне ставлення</p> <p>Усвідомлення ролі краси й сили художнього слова в житті людини</p>	<p>ВСТУП</p> <p>Художня література як одна з форм духовної діяльності людини. Функції художньої літератури. Різновиди образів (образ-персонаж, образ-символ, словесні, зорові, слухові тощо).</p> <p>ТІІ: художній образ, художній твір (поглиблено). УСНА НАРОДНА ТВОРЧИСТЬ Українські історичні пісні про боротьбу проти соціального та національного гніту: «Он Морозе, Морозенку», «Чи не той то Хміль» (один твір на вибір учителя). Образи історичних осіб, лицарів-оборонців рідної землі, створені народною уявою.</p> <p>МЗ: образотворче мистецтво, музичне мистецтво, театральне та кіномистецтво.</p> <p>ТІІ: історичні пісні</p>

I	<p>Предметні компетентності</p> <p>Учень / учениця: розуміє значення і функції пісні в житті українського народу; пригадує історичні відомості про часи, змальовані в піснях; вдумливо читає тексти, аналізує їх; визначає і пояснює засоби художньої виразності в них; розповідає про національних героїв, яких змальовано в них; характеризує образи лицарів-оборонців рідної землі; прагне наслідувати їхні чесноти. Вивчає напам'ять: «Засвіт встали козаченьки».</p> <p>Ключові компетентності</p> <p>Учень / учениця: дискутує про те, за що народ увічнив імена своїх героїв; створює уявний словесний портрет легендарної поетеси Марусі Чурай; висловлює власне ставлення до піснярки Марусі та її пісень; розуміє, що поет - активний творець духовності; осмислює духовний зв'язок з історичним минулим рідного народу.</p> <p>НЛ-1,2</p> <p>Емоційно-ціннісне ставлення</p> <p>Усвідомлення лицарства, сміливості, фізичної, духовної сили наших героїчних предків.</p> <p>Виховання і утвердження цих якостей у наш час.</p> <p>Розуміння того, що добра слава про обдаровану людину живе у віках.</p>
---	---

**Пісенна творчість Марусі ЧУРАЙ. «Засвіт
встали козаченьки», «Ой не ходи, Грицю».**

Легендарна поетеса з Полтави. Трагічна історія її життя.

Пісні, що стали народними. Їхня популярність,
фольклорна основа, народнопоетичні образи.

МЗ: боротьба козаків проти турецько-татарських
завойовників, польсько-шляхетського гніту (історія
України).

Предметні компетентності

Учень / учениця: **знає і розповідає** цікавий факт про Лесю Українку; **коментує** зміст поеми «Давня казка», **пояснює** умовність описаної ситуації; **визначає** основні проблеми твору та головну думку; **порівнює** образи Поета і Бертольда; **складає** план порівняльної характеристики.

Ключові компетентності Учень / учениця:

висловлює судження про свободу творчості, про вільнолюбство людини; розвиває свої творчі здібності; **зіставляє** специфіку розкриття теми в поезії і музиці; **дискутує** на тему ролі митця в суспільстві; **проводить** аналогії із сучасним життям; **використовує** комунікативні стратегії для формулювання власної позиції.

НЛ-1,2,3

Емоційно-ціннісне ставлення

Розуміння того, що сила духу - конструктивне начало в житті. Усвідомлення важливості формування й розвитку індивідуальності, неповторності творчої особистості.

Леся УКРАЇНКА. «Давня казка»

Життя поетеси, її мужність і сила духу. Ідея вільної творчості, духовної свободи людини. Проблеми і мотиви: роль митця в суспільстві, служіння музи й народові, суть людського щастя, вдячності (ліро-епічна поема «Давня казка»),

МК: малярські роботи Т. Яблонської (весняної тематики); мариністичний живопис І. Айвазовського (образотворче мистецтво).

СЛ: поезія Маріанни Кіяновської, Богдани Матіяш, Костя Москальця (вірш та пісня «Вона»).

Предметні компетентності

Учень / учениця: виразно й осмислено читає твори, аналізує їх, визначає й коментує художні засоби в них; знає і пояснює відмінність між патріотичною та інтимною лірикою.

Ключові компетентності Учень / учениця: висловлює судження про патріотизм, про активну позицію кожного; порівнює специфіку виражальних засобів в поезії і музиці в розкритті патріотичних, інтимних, пейзажних мотивів.

Вивчає напам'ять: вірш «Любіть Україну!» ПЛ-1,

2

Емоційно-ціннісне ставлення

Усвідомлення того, що щирість особистих почуттів — невід'ємне багатство духовного світу людини.

Володимир СОСЮРА. «Любіть Україну!».

Коротко про поета. Патріотичні мотиви творів. Любов до Батьківщини як важливий складник життя людини («Любіть Україну!»).

ТЛ: громадянська лірика

МК: соціальний ролик «They love Ukraine».

Предметні компетентності

Учень / учениця: **знає** сучасних поетів; виразно й усвідомлено **читає** їхні твори; **аналізує** ідейно-образний зміст; **пояснює** метафоричність поетичних образів.

Ключові компетентності

Учень / учениця: **висловлює** судження з приводу прочитаних поезій; **обговорює** в групах проблеми української мови і національної культури; **зіставляє** специфіку розкриття тем у літературі та інших видах мистецтв.

Вивчає напам'ять: 1 вірш (на вибір).

НЛ-1,2,3

Емоційно-ціннісне ставлення

Усвідомлення потреби формування естетичного смаку, уміння відчувати й бачити красу художнього світу. Формування самостверджувальної життєвої позиції.

•••

Із сучасної української поезії кінця XX - початку XXI ст. (на вибір) **В. Голобородько** «Наша мова», «Теплі слова», **В. Герасим'юк** («Чоловічий танець»), **І. Малкович** («З янголом на плечі», «З нічних молитов»), **А. Мойсієнко** («Жовтень жовті жолуді»), **І. Павлюк** («Дівчинка», «Вертатись пізно», «Асоціації»), **Г. Кирпа** («Мій ангел такий маленький...», «Коли до вас темної ночі...») Розмаїття сучасної лірики. Глибоке бачення поетами-сучасниками проблем української мови, національної культури; прагнення зазирнути у світ душі звичайної людини, осмислити її призначення та сенс життя. Поєднання в поезіях глибинної історичності бачення світу із відчуттям сучасної присутності в ньому.

Предметні компетентності

Учень / учениця: знає про «театр корифеїв»; розповідає про життя і творчість І.Карпенка-Карого; самостійно читає текст комедії, коментує твір та вчинки дійових осіб; характеризує образи у творі; визначає основні засоби змалювання образу Г ерасима Калитки.

Ключові компетентності

Учень / учениця: визначає проблеми, порушені у творі, розуміє їх актуальність для сучасного життя; висловлює судження про бездуховність людини, про сенс людського життя; прогнозує можливі наслідки нерозумної діяльності.

НЛ-2, 3, 4

Емоційно-ціннісне ставлення

Усвідомлення того, що бездуховність - прояв зла в житті людини.

НАЦІОНАЛЬНА
Іван

ДРАМА
КАРПЕНКО-КАРИЙ

Короткі відомості про життя і творчість видатного українського драматурга. Трагікомедія «Сто тисяч» — класичний взірець українського «театру корифеїв». Проблема влади грошей, бездуховності людини, засліпленої прагненням до наживи. Засоби сатиричного змалювання.

ТІ: драматичний твір (поглиблено), комедія, трагікомедія.

МЗ: Мольєр. «Скупий» (зарубіжна література).

СЛ: Володимир Арєнєв. «Порох із драконових кісток».

Предметні компетентності

Учень / учениця: **аналізує** пригодницький романтичний сюжет, композиційні особливості твору; **пояснює** відмінність між сюжетом і композицією; **розповідає** про почуття героїв, про їхні вчинки, спираючись на текст.

Ключові компетентності

Учень / учениця: **характеризує** образ Соломії (за складеним планом); **пояснює** образи часу й вічності в повісті, роль і сенс кольорів, звуків; **висловлює** судження про проблему волі людини і можливості її досягнення в сучасних умовах; **дискутує** про вчинки героїв, їх доцільність. **НЛ-2,3**

Емоційно-ціннісне ставлення

Усвідомлення необхідності особистої свободи для гармонійного розвитку, краси глибокого почуття кохання, мужності, сили волі як рис характеру, необхідних для боротьби зі злом.

З УКРАЇНСЬКОЇ ПРОЗИ

Михайло КОЦЮБІНСЬКИЙ. «Дорогою ціною»
Коротко про письменника. Пригодницький, романтичний сюжет повісті. Вічний тип шукача правди. Проблема волі людини та можливостей її здобуття. Втеча Остапа й Соломії з кріпацької неволі — протест проти будь-якого насильства над людиною. Кохання Остапа й Соломії як центральний мотив у творі. Його непереможна сила, що рухає вчинками, поведінкою, вибором героїв. Час і вічність у повісті, символічні образи. Романтичність, мужність і сила волі української жінки Соломії.

Предметні компетентності

Учень / учениця: переказує сюжет твору, пояснює особливості композиції; характеризує образи героїв твору.

Ключові компетентності

Учень / учениця: висловлює судження про справжню дружбу, чесність, взаємопідтримку і відповідальність, про моральний вибір у житті; дискутує про труднощі дорослішання, формування моральних людських чеснот; критично, але толерантно оцінює позицію співрозмовника; використовує комунікативні стратегії для формулювання власних пропозицій, рішень і виявлення лідерських якостей. НЛІ-2,

З

Емоційно-ціннісне ставлення

Осмислення важливості моральних чеснот у житті людини, дружби та підтримки батьків.

Предметні компетентності Учень / учениця: виразно читає твір, переказує найцікавіші епізоди, коментує їх; аналізує ситуації та проблеми у творі; коментує гумористичні ситуації; характеризує образи Вітька Горобця, Федька Котигорошка, Галі Козачок.

Ключові компетентності

Учень / учениця: усвідомлює роль культури спілкування в сучасному світі; розуміє, що дружба і гарне ставлення до інших - запорука успіху в житті; створює проект (презентацію) з проблеми

Ніна БІЧУЯ. «Шпага Славка Беркути» Повість про школу й проблеми дорослішання, про роль батьків у вихованні дітей. Образи Славка Беркути, Юлька Ващука', Стефка Вуса та Лілі Теслюк. «Максимальне навантаження» як вияв моральності та відповідальності в житті. Проблема особистості в сучасному світі. Особливості композиції твору.

Або

УКРАЇНСЬКИЙ ГУМОР Валентин ЧЕМЕРИС. «Вітька + Галя, або Повість про перше кохання» Гумористична повість про життя і пригоди школярів із села Великі Чаплі: дружбу і перше кохання, вірність і перший поцілунок, дуель і перше побачення. Дитячі проблеми в дорослому житті, передані засобами гумору.

культури спілкування; застосовує різні комунікативні стратегії в залежності від мети і ситуації спілкування; складає гумористичні діалоги.

НІІ-3 Емоційно-ціннісне ставлення

Поетизація першого почуття, виховання культури спілкування, підготовка до реалій життя.

Предметні компетентності

Учень / учениця: вдумливо читає, переказує сюжет твору, коментує його; пояснює підтекст твору, алегоричність образів дракона Грицька, Пустельника та князя.

Ключові компетентності

Учень / учениця: знаходить паралелі в сучасному житті і мистецтві; пропонує свої варіанти розв'язання конфлікту; визначає причиново-наслідкові зв'язки між явищами.

НЛ-2

Емоційно-ціннісне ставлення

Усвідомлення потреби в розвитку естетичного смаку, уміння бачити красу і силу художнього слова.

Предметні компетентності

Учень / учениця:

розповідає коротко про письменника, його творчість; удосконалює навички визначення теми твору, його жанру, провідної думки; аналізує образи, художні засоби, особливості композиції; висловлює власні роздуми про проблеми, порушені у творі, поведінку героїв.

Ключові компетентності

Учень / учениця:

уміє виявляти власні почуття й поважати почуття інших; аналізує проблемну ситуацію та

Юрій ВИННИЧУК. «Місце для дракона»

Повість-казка про сучасний світ, у якому й досі живуть «драконячі закони». Парадокс: дракон Грицько - поет і християнин. Проблематика твору: роздуми про добро і зло, вірність і зраду, доцільність самопожертви.

ТВІР ЗА ВИБОРОМ (відповідно до програми)

знаходить шляхи її розв'язання; на основі отриманих відомостей дає оцінку героям; веде діалог із текстом (автором, героями).

НЛІ — 2, 4

Емоційно-ціннісне ставлення

Виховання краси почуттів, гуманних принципів у взаєминах між людьми. Усвідомлення того, що власна думка і власна позиція важливі для життя людини, її успішної реалізації.

Для додаткового (самостійного) читання Тарас ШЕВЧЕНКО. «Думи мої, думи мої...» (1847), «Ой три шляхи широкії...», «Мені однаково, чи буду...». Леся УКРАЇНКА «Давня весна», «Хотіла б я піснею стати...».
Володимир СОСЮРА «Осінь» («Облітають квіти, обриває вітер...»), «Васильки».
Володимир ПІДПАЛИН «.. Бачиш: між трав зелених...», «Зимовий етюд».
Олександр ДОВЖЕНКО «Ніч перед боєм».
Володимир ДРОЗД «Білий кінь Шептало».

9 клас

Кількість годин (орієнтов но)	Очікувані результати навчально-пізнавальної діяльності учнів	Зміст навчального матеріалу
--	---	-----------------------------

1

Предметні компетентності

Учень / учениця: пояснює багатозначність художнього образу; розрізняє і називає різні типи образів, види й жанри усної народної творчості; пояснює роль фольклору в житті українського народу, його місце в розвитку літератури; визначає види родинно-побутових пісень; виразно читає й аналізує пісні про кохання; розкриває зміст поняття «балада»; розрізняє види балад; аналізує тексти за змістом і стильовими особливостями; інтерпретує балади в культурологічному контексті; пояснює драматизм твору, специфічність закінчення, реалістичне і фантастичне в баладі.

Ключові компетентності

Учень / учениця: відчуває красу й силу художнього слова; за допомогою слова створює елементарні образи; використовує художнє слово в повсякденному житті; висловлює судження, оперуючи різними виражальними засобами мови; добирає самостійно джерела інформації для просування індивідуальним освітнім маршрутом; виявляє зв'язок літератури з філософією, міфологією, фольклором, іншими видами мистецтва. НЛІ-2

Емоційно-ціннісне ставлення

Усвідомлення ролі краси й сили художнього слова в повсякденному житті людини, значення давньої культурної спадщини свого народу для майбутніх поколінь. Розуміння значення літератури у формуванні особистості.

Усна народна творчість.

Родинно-побутові пісні «Місяць на небі, зіроньки сяють...», «Ой під вишнею, під черешнею...» Процес виникнення фольклору. Багатство і розмаїття українського фольклору (повторення й узагальнення вивченого). Види родинно-побутових пісень (про кохання, про сімейне життя, жартівливі). Культ романтизованих почуттів, традиційна символіка.

Українські народні балади. «Ой на горі вогонь горить». Тематичні та стильові особливості, сюжет, герої українських балад. Класифікація балад.

ТЛ: народна пісня (поглиблено), балада.

МЗ: козацька доба (історія України).

МК: В. Васильківський. «Козак в степу. Тривожні знаки»; С. Якутович (із альбому «Абсолютний слух часу», 2008); О. Сластіон. «Проводи на Січ», 1898;

Ю. Нікітін. «Козак-херувим» (образотворче мистецтво); «Ой, із-за гір, з-за гір» із альбому «Українські народні козацькі пісні та думи», 2005;

«Ой на горі вогонь горить» (із альбому «Українська козацька історична пісня (XVT-XVII ст.)»); гурт «Хорея Козацька», 2005 (музичне мистецтво).

МК: Фольклор слов'янських народів. І. Соколов. «З базару»; М. Пимоненко. «Ревнощі», «Побачення»,

«Суперниці»; С. Васильківський. «А що мати скажуть» (образотворче мистецтво); музика М.

Лисенка до українських народних пісень (музичне мистецтво).

I

Предметні компетентності

Учень / учениця: розуміє роль християнства (Біблії) в духовному житті українського народу; називає найдавніші книги Русі-України, імена перекладачів Біблії українською мовою; перші друковані книги в Україні; переказує й коментує біблійні легенди, притчі; розуміє основні моменти християнської моралі: ідеали правди, чесності, патріотизму, скромності, любові до ближнього.

Ключові компетентності

Учень / учениця: дискутує з приводу порушених у Біблії проблем; толерантно відстоює власну позицію; знаходить компроміс у дискусії; добирає самостійно джерела інформації для просування індивідуальним освітнім маршрутом; здійснює самоаналіз роботи з інформацією; перевіряє одержану інформацію; інтерпретує універсальність євангельських істин людського буття в культурологічному контексті.

НЛ—2

Емоційно-ціннісне ставлення

Повага до літератур інших народів, зокрема стародавнього Сходу як невід'ємного чинника у становленні української національної культури.

ДАВНЯ ЛІТЕРАТУРА

Перекладна література Біблія (фрагменти на вибір)

Легенди: про Вавилонську вежу, про Мойсея.

Біблія як Святе Письмо й художній текст. Українські переклади Біблії (П. Куліш, І. Пулюй, І. Нечуй-Левицький, І. Огієнко, І. Хоменко).

Використання біблійних тем, сюжетів, мотивів, образів у зарубіжній та українській літературах. ТЛ: притча (повторення й поглиблення).

МЗ: історія українського середньовіччя (історія України).

МК: Рафаель Санті. «Суд Соломона», «Сікстинська Мадонна»; Леонардо да Вінчі. «Темна вечеря»; П. Брейгель Старший. «Вавилонська вежа»; Рембрандт. «Повернення блудного сина» (образотворче мистецтво); М.Скорик. Опера «Мойсей», 2014 (музичне мистецтво).

СЛ: твори В. Арєнева.

Предметні компетентності

Учень / учениця: **називає** основні пам'ятки оригінальної літератури; **пояснює** значення давніх літописів для збереження відомостей про життя, культуру, звичаї наших пращурів; **розповідає** про історію відкриття пам'ятки «Слово о полку Ігоревім», основні гіпотези авторства, історичну основу, про її переклади та переспіви; виразно й усвідомлено **читає** поему, **переказує** і **коментує** сюжет «Слова...»; **характеризує** образи руських князів, княгині Ярославни, образ Руської (української) землі, символічно-міфологічні образи; **визначає** основну ідею твору, особливості його композиції.

Ключові компетентності

Учень / учениця: **коментує** фольклорні мотиви, стилістичні засоби; **висловлює судження** про актуальність твору; **зіставляє** специфіку розкриття тем в літературі та інших видах мистецтв; **дискутує** з приводу порушених у творі проблем; толерантно **відстоює** власну позицію.

НЛІ-2

Емоційно-ціннісне ставлення

Розуміння «золотої середини» у вчинках людини.

Виховання поваги до історичного минулого нашого народу, до його культурних пам'яток.

Усвідомлення, що любов до рідної землі, вірність у коханні, повага до історичного минулого народу, до його культурних пам'яток — вічні загальнолюдські цінності.

Пам'ятки оригінальної літератури княжої Русі- України

«Слово о полку Ігоревім» — давньоруська пам'ятка, перлина українського ліро-епосу. Історична основа твору. Переклади й переспіви його в ХІХ-ХХ ст.

Питання авторства.

Особливості композиції та стилістичних засобів.

Образи руських князів у творі. Наскрізна ідея патріотизму. Символічно-міфологічні образи та їхнє значення. Фольклорні мотиви. Роль пейзажу в розгортанні сюжету. Поетичність образу Ярославни.

ТЛ: літописи (повторення), ліро-епіка.

МЗ: похід новгород-сіверського князя Ігоря проти половців

У

1185 році (історія України).

МК: М. Лисенко. «Плач Ярославни»;

О. Бородін. «Князь Ігор» (музичне мистецтво).

В. Лопата. Цикл гравюр за мотивами «Слова о полку Ігоревім»;

картини Ю. Нарбута, О. Кульчицької.

Ілюстрації до «Слова о полку Ігоревім»

В. Сфименка

Предметні компетентності

Учень / учениця: знає назви перших друкованих книг в Україні; пояснює особливості епох Ренесансу і Бароко; розуміє значення видатних діячів української культури цього часу; знає загальну інформацію про козацькі літописи, «Історію русів», про вертеп як вид давнього театрального мистецтва, про життя Г. Сковороди; виразно читає поезії, коментує їх зміст.

Ключові компетентності

Учень / учениця: дискутує з приводу порушених у творах проблем, толерантно відстоює власну позицію; оцінює й характеризує внесок Г. Сковороди в скарбницю української літератури, у світовий мистецький поступ; добирає самостійно джерела інформації для просування індивідуальним освітнім маршрутом; висловлює судження про філософські ідеї Г. Сковороди та їх актуальність.

НЛ-2

Емоційно-ціннісне ставлення

Усвідомлення ролі самопізнання і гармонії зі світом у становленні й реалізації себе як особистості.

Українська література доби Ренесансу і доби Бароко
Григорій СКОВОРОДА. «Всякому місту - звичай і
права...» (ідея сродної праці), «Ve libertate» (зі збірки
«Сад Божественних пісень») Життя і творчість
філософа, просвітителя, поета. Його християнські
морально-етичні ідеали. Біблійна основа творчості Г.
Сковороди та його вчення про самопізнання і «сродну
(споріднену) працю». Проповідь житейської
невибагливості, пошуку гармонії з собою і світом.
Повчальний характер і художні особливості збірки
«Байки Харківські».

ТЛ: Ренесанс, Бароко.

МК: образотворче та музичне мистецтво, театральне
мистецтво, архітектура цього періоду;
документальний фільм «Великі українці - Григорій
Сковорода», 2008 (кіномистецтво).

Карп Трохименко. «Григорій Сковорода» (1976)
(образотворче мистецтво)

СЛ: поезії Артема Полежаки, Олександра Ірванця,
Сергія Жадана

Предметні компетентності

Учень / учениця:

називає найвизначніших письменників нової української літератури XVIII ст.; розповідає про життя і творчість

I. Котляревського; розуміє його роль у розвитку української літератури, національного самоусвідомлення; вдумливо **читає** та аналізує поему «Енеїда»; **характеризує** образ Енея, **висловлює** власні міркування про його вчинки й характер; **коментує** проблему війни: погляд автора і героїв; **характеризує** образи твору «Наталка Полтавка»; **визначає** й **коментує** роль гумористичних засобів у творі; **робить** порівняльну характеристику дійових осіб п'єси (Петра і Миколи, возного і виборного), їхніх життєвих позицій; **пояснює** роль і функцію пісень у драмі.

Ключові компетентності

Учень / учениця:

визначає проблеми й підтекст твору; **пояснює** алюзію на події історії України; **зіставляє** специфіку розкриття теми в різних видах мистецтва.

НЛІ-1,2,3

Емоційно-ціннісне ставлення

Усвідомлення важливості активної життєвої позиції;
бажання захищати людську гідність, власні принципи;
потреба пошуку власного щастя.

НОВА УКРАЇНСЬКА ЛІТЕРАТУРА

Іван КОТЛЯРЕВСЬКИМ. «Енеїда», «Наталка Полтавка».

Творчість I. Котляревського - новий етап у розвитку національного самоусвідомлення. Драматург і театральний діяч. Історія появи «Енеїди». Національний колорит, зображення життя всіх верств суспільства, алюзії на українську історію в поемі. Бурлескний гумор, народна українська мова. Ствердження народної моралі (картини пекла). Соціально-побутова драма «Наталка Полтавка» — перший твір нової української драматургії. Колоритні образи твору. Образ Наталки як уособлення кращих рис української жінки. Сценічне життя твору.

ТЛ: трагедія, пародія, бурлеск, алюзія.

МЗ: Україна у XVIII ст.; доба козаччини (історія України).

МК: опери М. Лисенка «Наталка Полтавка», «Енеїда» (музичне мистецтво); фільм «Наталка Полтавка», 1978 (кіномистецтво); ілюстрації

А. Базилевича до твору «Енеїда» (образотворче мистецтво)

Предметні компетентності**Учень / учениця:**

коментує сюжет твору, його ідейний зміст, контрастні картини в ньому; **інтерпретує** твір у культурологічному контексті; **коментує** оцінку твору критиками, **зіставляє** її з власного; **визначає** його місце в мистецькому доробку автора, історії української літератури; **пояснює** його актуальність сьогодні.

Ключові компетентності**Учень / учениця:**

коментує створені поетом образи морально звироднілих «землячків», **висловлює** власне ставлення до таких людей; **знаходить паралелі** в сьогоденні; **дискутує** з приводу порушених у творі проблем; **застосовує** комунікативні стратегії відповідно до мети і ситуації спілкування; **визначає** особливості представлення творчості Т.Г. Шевченка в різних видах мистецтв.

НЛ-1,2,3,4

Емоційно-ціннісне ставлення

Формування вільнодумної, національно свідомої особистості.

Усвідомлення громадянської позиції людини.

Тарас ШЕВЧЕНКО. «Сон» («У всякого своя доля...»). Національна проблематика періоду «трьох літ». Поема («комедія») «Сон» і тогочасна суспільно-політична дійсність. Композиційний прийом «сну», його роль для розширення можливостей поетичного зображення. Протистояння імперського режиму і вільнодумної, національно свідомої особистості. Сатиричний характер поеми.

ТЛ: гротеск, контраст, умовність.

МК: документальний фільм «Великі українці — Т. Шевченко», 2008 (кіномистецтво); Ф. Рубо. «Кавказька сцена»; художні роботи О. Шупляка (образотворче мистецтво).

Предметні компетентності

Учень / учениця:

виразно читає та коментує фрагменти поеми; визначає епізоди з ліричним, іронічним забарвленнями; коментує використання контрасту в поемі; пояснює узагальнену ідею твору та її актуальність.

Ключові компетентності

Учень / учениця:

висловлює судження про зв'язок твору Т. Шевченка із сучасністю; добирає самостійно джерела інформації для просування індивідуальним освітнім маршрутом.

НЛІ-1,2,3,4

Емоційно-ціннісне ставлення

Усвідомлення важливості почуття солідарності з боротьбою інших народів за визволення від гніту; засудження загарбницьких війн, пропаганда неприйняття насильства, поневолення людей.

Тема національно-визвольної боротьби в поемі Т. ШЕВЧЕНКА “Кавказ”

МЗ: образ Прометей (міфологія). Історія України (гетьман Павло Полуботок).

МК: Якоб Йордане. «Прикутий Прометей», 1640 (живопис).

. .

Предметні компетентності

Учень / учениця:

розуміє культурні й політичні чинники, що спонукали поета до написання цього твору; виразно й усвідомлено **читає** твір, **визначає і коментує** його головну думку та особливості композиції, його різні настроєві інтонації; **визначає і характеризує** адресата послання.

Ключові компетентності

Учень / учениця:

висловлює судження про актуальність проблем твору; **розрізняє** іронію і сарказм у творі, **цитує** приклади їх уживання; **дискутує** з приводу порушених у творі проблем, толерантно **відстоює** власну позицію.

Вивчає напам'ять: фрагмент (на вибір).

НЛ-1,2, 3,4

Емоційно-ціннісне ставлення

Формування переконання, що за будь-яких обставин необхідно залишатися з народом, його цінностями.

Тарас ШЕВЧЕНКО. «І мертвим, і живим, і ненарожденим...» Продовження теми «землячків» у посланні. Викриття конформізму значної частини української еліти. Засудження комплексу меншовартості, національного безпам'ятства та байдужості до рідної мови. Критичний перегляд національної історії задля перспективи її кращого майбутнього.

Додатково

Тарас ШЕВЧЕНКО. «Катерина», «У нашім раї на землі...» «Вічна» тема матері й сина. Еволюція жіночого образу у творах Т. Шевченка. Різні типи втілення теми жіночої долі: романтичний («Катерина»). Трагедія жінки-матері, боротьба за своє материнство, жорстокість народної моралі («У нашім раї на землі...»). Наскрізний ліризм творів Т. Шевченка про жіночу долю

2

Предметні компетентності

Учень / учениця:

знає основні віхи життєвого і творчого шляху письменника; розрізняє епічні жанри: роман, історичний роман, роман-хроніка, біографічний роман; визначає й коментує історичну і художню правду у творі, основний конфлікт у ньому, особливості оповіді, історичний колорит; характеризує образи й символи; порівнює образи Якіма Сомка та Іванця Брюховецького.

Ключові компетентності

Учень / учениця:

добирає цитати для характеристики ситуацій та образів; коментує вчинки героїв; знаходить паралелі до образів і проблематики роману П. Куліша в інших історичних творах української та зарубіжної літератури; дискутує про зв'язок історичного минулого із сучасністю, важливість знання історії.

НЛ-2,3, 4

Емоційно-ціннісне ставлення

Усвідомлення значення ініціативності, наполегливості й працьовитості для досягнення поставленої мети. Прагнення до справедливості, лицарства, щирості, вірності почуттю й обов'язку.

Пантелеймон КУЛІШ. «Чорна рада»

П.Куліш - відомий письменник, перший український професійний літературний критик, перекладач («Біблія», твори В. Шекспіра, Дж. Байрона, Ф. Шиллера), автор підручників для школи, українського правопису («кулішівка»). Вплив на П. Куліша ідей європейського просвітництва: «Українець у Європі, європеєць в Україні». Романтична основа світогляду. Ентузіазм і жертвовність П. Куліша у громадській та культурницькій роботі на шляху духовного відродження і культурного збагачення нації. «Чорна рада» — перший українськомовний історичний роман-хроніка. Походження його назви. Історична основа й авторська уява, романтичність стилю. Динамічний інтригуючий сюжет. Непросте життя та романтичні пригоди головних героїв. Загальнолюдські риси ініціативності, працьовитості, лицарства, благородства, вірності почуттю та обов'язку. Оцінка роману Т. Шевченком.

ТЛ: роман, роман-хроніка, історичний роман.

МЗ: Історичні події в Ніжині 1663 р. («Чорна рада»); Літопис Самовидця (історія України); історичні романи В. Скотта, В. Гюго (зарубіжна література).

МК: народні перекази про козака Мамаю (фольклор); фільм «Чорна рада», 2002; режисер- постановник М. Засеєв-Руденко (кіномистецтво).

2

Предметні компетентності

Учень / учениця:

розповідає коротко про письменника, його творчість; удосконалює навички визначення теми твору, його жанру, провідної думки; аналізує образи, художні засоби, особливості композиції; висловлює власні роздуми про проблеми, порушені у творі, поведінку героїв.

Ключові компетентності Учень / учениця:

уміє виявляти власні почуття й поважати почуття інших; аналізує проблемну ситуацію та знаходить шляхи її розв'язання; на основі отриманих відомостей дає оцінку героям; веде діалог із текстом (автором, героями).

НЛ - 2,4

Емоційно-ціннісне ставлення

Виховання краси почуттів, гуманних принципів у взаєминах між людьми. Усвідомлення того, що власна думка і власна позиція важливі для життя людини, її успішної реалізації.

Для додаткового (самостійного) читання

Родинно-побутові пісні «Цвіте терен, цвіте терен...», «Сонце низенько...»

Григорій КВІТКА-ОСНОВ'ЯНЕНКО «Маруся».

Петро ГУЛАК-АРТЕМОВСЬКИЙ «Рибалка».

Євген ГРЕБІНКА Вірш «Човен».

Микола ГОГОЛЬ «Тарас Бульба».

Тарас ШЕВЧЕНКО «До Основ'яненка», «Катерина», «Наймичка», «У нашім раї на землі...». «Доля», «Росли укупочці, зросли...», «Ісаїя. Глава 35», «Злочинающих спина...».

Марко ВОВЧОК (Марія Олександрівна Вілінська) «Інститутка».

ТВІР ЗА ВИБОРОМ (відповідно до програми)

10 клас

Кількіс Ть годин (орієнт овно)	Очікувані результати навчально- пізнавальної діяльності учнів	Зміст навчального матеріалу
---	--	------------------------------------

Предметні компетентності

Учень / учениця:

характеризує в загальних рисах суспільно-культурні умови розвитку літератури 1870-1890 рр.;

розповідає про письменника, називає його основні твори; коментує оцінку І. Франком творчого доробку І. Нечуя-Левицького; визначає жанр твору; коментує проблематику повісті; характеризує образи-персонажі, засоби їх зображення; порівнює образи дійових осіб; пояснює авторську позицію; виокремлює засоби комічного у творі, пояснює їхню роль. Ключові компетентності Учень/учениця:

установлює причиново-наслідкові зв'язки між подіями твору; висловлює власну думку про українську ментальність, національний характер, народну мораль і етику; застосовує набуті знання для порівняння творів української та зарубіжної літератур; зіставлення специфіки розкриття теми в різних видах мистецтва; визначає роль і місце української літератури у світовому контексті. НЛЛ-2,3

Емоційно-ціннісне ставлення

Усвідомлення основних рис української ментальності, її значення для самопізнання й успішної реалізації в сучасному суспільстві.

ВСТУП

РЕАЛІСТИЧНА УКРАЇНСЬКА ПРОЗА

Українська література другої половини ХІХ ст. у контексті розвитку тодішнього суспільства, культури, мистецтва. Новий етап національно-визвольного руху, культурно-просвітницька діяльність «громад». Періодичні видання. Розвиток реалізму, натуралізму, пізній романтизм. Тодішні поезія, драматургія. Особливості реалістичної прози.

Іван Нечуй-Левицький «Кайдашева сім'я»

Життя і творчість письменника як новий імпульс української літератури («Колосальне всеобіймаюче око України» (І. Франко)). «Кайдашева сім'я» - соціально-побутова повість-хроніка. Реалізм твору, сучасна (вічна) актуальність проблеми батьків і дітей. Колоритні людські характери в повісті. Українська ментальність, гуманістичні традиції народного побуту й моралі. Ствердження цінностей національної етики засобами комічного.

ТЛ: соціально-побутова повість, реалізм (поглиблено). Засоби змалювання комічного (поглиблено).

МЗ: розвиток української культури наприкінці ХІХ ст. (історія).

МК: «Вид на гору Спаса у Стеблеві» Ф. Різниченка.
«Українська ніч» А. Куїнджі - улюблена картина.

«Appassionata» Л. ван Бетховена - улюблена мелодія письменника. «Кайдашева сім'я» в постановці Національного академічного драматичного театру ім. Івана Франка (Київ). Екранізація твору, ілюстрації до нього А. Базилевича. Малярські роботи Г. Курбе, В. Орловського, А. Куїнджі, С. Васильківського та ін.

1	<p>Предметні компетентності Учень/учениця: знає основні царини громадсько-політичної, наукової, мистецької, перекладацької діяльності І. Франка; розуміє її значення в історії української літератури; висловлює власне ставлення до І. Франка як багатогранної особистості.</p> <p>Ключові компетентності Учень/учениця: висловлює судження про проблему вибору людини у вирішальній ситуації, потребу вчитися впродовж життя для формування себе як багатогранної особистості.</p> <p>НЛ-1,2,4 Емоційно-ціннісне ставлення Формування на прикладі життя І. Франка ціннісного переконання про можливість досягнення силою духу світових вершин інтелекту.</p> <p>Предметні компетентності Учень / учениця: розповідає про збірку «Зів'яле листя»; виразно й осмислено читає поезію, аналізує її; визначає й коментує засоби художнього уявлення; знає особливості інтимної лірики.</p> <p>Ключові компетентності Учень / учениця:</p>
----------	---

ПОЕЗІЯ-КІН. ХІХ - ПОЧ. ХХ ст.

Іван Франко «Чого являєшся мені...»

Іван Франко - письменник, учений, громадський діяч, публіцист, перекладач. Багатогранність діяльності, її вплив на культурний і політичний розвиток України, пробудження національної свідомості. Творчість І. Франка в музиці.

Поетична збірка «Зів'яле листя», загальне уявлення про її композицію. Місце любовної теми у творчості І. Франка. Життєві імпульси появи творів (автобіографічність). **«Чого являєшся мені...»**

висловлює судження про важливість кохання в житті людини; **порівнює** специфіку виражальних засобів у поезії і музиці в розкритті інтимних мотивів; **аналізує** сучасні інтерпретації інтимної лірики І. Франка в музичних композиціях.

НЛ-1,2

Емоційно-ціннісне ставлення

Усвідомлення того, що кохання - найвеличніше з почуттів, яке надихає людину на шляхетні вчинки.

Предметні компетентності

Учень / учениця:

знає основне із творчої біографії О. Олеся; **розуміє** природу символів у його творчості, важливість мови для формування власної ідентичності; **аналізує** основні мотиви у творчості; **визначає** жанр твору, ключові ознаки символістської поетики.

Ключові компетентності

Учень / учениця:

дискутує з проблеми збереження мови; **презентує** власні ідеї щодо розв'язання питань, порушених у творах; **порівнює** особливості розкриття мотивів творів О. Олеся в літературі, музиці, образотворчому мистецтві.

Широка емоційна гама почуттів ліричного героя, ствердження ідеалу кохання.

МЗ: Україна наприкінці ХІХ - на поч. ХХ ст. (історія).

МК: музика М. Лисенка, С. Людкевича, Б. Лятошинського, А. Кос-Анатольського та ін. до творів І. Франка.

Переклади І. Франком творів давньогрецьких поетів, Дж.Мільтона, Д.Байрона, Й.Гете, Г.Гейне, В.Гюго, А.Міцкевича та ін.

Цикли любовної лірики Овідія, Катулла, Данте, Ф.Петрарки, А.Міцкевича.

Ілюстрації до зб. «Зів'яле листя» А. Чебикіна. Пісні на слова І. Франка в сучасному виконанні.

	<p>НЛ-1,2,4 Емоційно-ціннісне ставлення Розуміння ролі мови для формування національної ідентичності. Усвідомлення важливості цінувати кожну хвилину життя, насолоджуватися ним, роблячи добрі справи.</p>	<p>Олексіандр Олесь (О. Кандиба) «Чари ночі», «О слово рідне! Орле скутий!..»</p> <p>Коротко про життя і творчість, світоглядні переконання митця. Неоромантичні, символістські тенденції у творчості. «Чари ночі» - перлина інтимної лірики української поезії. Мотив краси кохання й молодості, філософські роздуми про гармонію людини і природи. Музичність, звукова виразність поезій. Майстерність у відтворенні настрою, емоцій. Експресивне висловлювання патріотичних почуттів («О слово рідне! Орле скутий!..»).</p> <p>МЗ: символізм у зарубіжній літературі (зарубіжна література). МК: Шевченківські мотиви в поезії О.Олеся, переїрки з творчістю І.Франка. Пісні на слова О.Олеся в сучасному виконанні (М.Бурлаки, О.Короля, гурту «Кому вниз»). Ілюстрації В.Чебаника до зб. «Чари ночі».</p>
<p>I</p>	<p>Предметні компетентності Учень / учениця: усвідомлює важливість гармонійного розвитку особистості для самореалізації; розмірковує, чому герої не здатні дійти до омріяного, що заважає подолати земні перешкоди на шляху до щастя; висловлює власну думку про природу</p>	<p>Олександр Олесь (О. Кандиба) «По дорозі в казку»</p> <p>Драматичний етюд «По дорозі в казку». Дорога в казку - символ духовних поривань до кращого життя. Маса, гурт людей і їх провідник. Лідер - сильна особистість. Трагічна суперечність між</p>

	<p>людини, її внутрішні боріння й роздвоєність; визначає жанрові особливості твору, ключові ознаки символізму.</p> <p>Ключові компетентності Учень / учениця: усвідомлює важливість гармонійного розвитку особистості для самореалізації; презентує власні ідеї щодо розв'язання питань, порушених у творі.</p> <p>НЛ-1,2,4</p> <p>Емоційно-ціннісне ставлення Розуміння, що свобода і незалежність особистості є обов'язковою умовою творчості митця. Усвідомлення того, що любов до рідного краю - джерело творчої наснаги. Усвідомлення мрії як прагнення людини жити краще, спонуки до активної діяльності. Осмислення благородства вчинків, які здійснюються заради щастя людей.</p>	<p>мрією, духовністю й жорстокістю. ТЛ: драматичний етюд.</p>
2	<p>Предметні компетентності Учень / учениця: знає місце поеми «Мойсей» у творчому доробку І. Франка; розуміє специфіку сюжетних ліній, найнапруженіші моменти поеми; характеризує алегоричність образу Мойсея; аналізує засоби художнього вираження в тексті; висловлює власну позицію щодо ролі провідника нації в долі народу та міркує про майбутнє.</p>	<p>Іван Франко «Мойсей»</p> <p>Поема «Мойсей» - один із вершинних творів І. Франка. Проблематика твору: історичний шлях нації, визначна особистість як її провідник, пробудження національної свідомості, історичної пам'яті. Пролог до поеми — заповіт українському народові.</p> <p>ТЛ: філософська поема.</p>

	<p>Ключові компетентності Учень / учениця: висловлює судження про те, як виховувати в собі риси відповідальності, мужності; як спрогнозувати можливі наслідки діяльності; зіставляє специфіку розкриття мотиву шукань землі обітваної в Біблії та художній літературі; шукає інформацію про українських письменників, які переосмислювали образ Мойсея; бере участь у дискусії щодо проблеми безвідповідальності в житті людини; зіставляє специфіку розкриття теми в літературі й музиці. НЛ-1,2 Емоційно-ціннісне ставлення Усвідомлення ролі кожного в історичному процесі, здатності брати на себе відповідальність за Батьківщину в її складні періоди.</p>	<p>МК: скульптурі «Мойсей» Мікеланджело як поштовх до написання поеми. Опері «Мойсей» та «Назон» А.Тенберга, «Мойсей» (за І.Франком) М.Скорика. Повість «Авірон» Г.Хоткевича.</p>
2	<p>Предметні компетентності Учень / учениця: має загальне уявлення про модерністські тенденції в українській літературі 1910-х років; про імпресіонізм у літературі та образотворчому мистецтві; знає основні події</p>	<p>МОДЕРНА УКРАЇНСЬКА ПРОЗА Особистісні чинники у світогляді людини на рубежі віків. Посилення зв'язку з культурою Європи, активні національні процеси. Основні риси українського прозового модернізму (О.Кобилянська, М.Коцюбинський, В.Стефаник,</p>

життєвого і творчого шляху письменника; **уміє розпізнавати й аналізувати** новелістичний твір; **визначає** проблематику «Intermezzo»; **пояснює** глибокий психологізм новели, особливості її композиції; **аналізує** імпресіоністичну поетику (роль пейзажу, звукових образів, світлотіні); **пояснює** символічні образи, ускладнені метафори; **розкриває** образотворчі засоби (внутрішній монолог, прийом контрасту).

Ключові компетентності

Учень / учениця:

уміє знаходити й систематизувати

інформацію з різних джерел для виконання навчальних завдань; **ставиться** толерантно до інших культур; **береже** природу й **шанує** людей, відчуває відповідальність за майбутнє свого народу; **уміє пов'язувати** події художнього твору з реальним життям і робити висновки; **аналізує** культуру рідного краю в контексті культурних особливостей різних регіонів України; **порівнює** особливості імпресіонізму в художній літературі та образотворчому мистецтві.

НЛ-1,2, 3

Емоційно-ціннісне ставлення

Усвідомлення гуманізму як основи світоглядних переконань розвиненої особистості, оптимізму і життєствердження як важливих духовних цінностей буття.

*

В.Винниченко). «Нова школа» у прозі.

Михайло Коцюбинський «Intermezzo»

Життя і творчість, гуманізм світогляду. Жанр новели у творчості М. Коцюбинського. Еволюція художньої свідомості: від просвітницьких орієнтацій і реалізму до модернізму. Значення стильового новаторства М. Коцюбинського для української літератури.

Психологічна новела «Intermezzo» з жанровими ознаками «поезії у прозі». Автобіографічна основа. Проблеми душевної рівноваги, повноцінного життя, специфіки творчого процесу. Психологічно переконливе розкриття внутрішнього стану людини. Символічні образи, ускладнена метафора. Поетика імпресіонізму.

ТЛ: психологічна новела, «поезія в прозі», імпресіонізм.

МЗ: особливості мови персонажів (українська мова); навички ІТ (інформатика); Дж.Джойс і література «потому свідомості» (зарубіжна література).

МК: «Intermezzo» М. Скорика. Малярство художників-імпресіоністів П. Сезанна, К. Моне, К. Піссаро, О. Ренуара, М. Бурачека («Овини»). «Портрет Михайла Коцюбинського» М. Жука.

	Усвідомлення краси природи^ її благотворного впливу на людину.	
2	<p>Предметні компетентності Учень / учениця: знає основні віхи життєвого і творчого шляху О. Кобилянської; дає загальну характеристику творчості письменниці; аналізує новелу, зосереджуючи увагу на створенні образів нових жінок-Інтелектуалок; характеризує образи їхньому порівнянні. Ключові компетентності Учень/учениця: логічно висловлює власні думки, дає оцінку героїням, використовуючи навички критичного мислення; виявляє лідерські якості за аналогією до героїнь художніх творів, бере на себе відповідальність за прийняття рішення; уміє визначати ситуації, у яких людина потребує підтримки, володіє засобами їх надання; на прикладі головних героїв твору шукає оптимальні шляхи вирішення життєвих проблем; висловлює власні судження про творчість Ф. Шопена; порівнює власні враження із впливом його музики на героїв. НП - 2, 3, 4</p> <p>Емоційно-ціннісне ставлення Усвідомлення рівності жінок і чоловіків у всіх сферах суспільного життя як необхідна умова</p>	<p>Ольга Кобилянська «Valse melancholique» Життя і творчість. Формування світогляду письменниці (вплив європейської культури, українського феміністичного руху). Її проза - зразок раннього українського модернізму. Жанрові особливості, провідні теми та ідеї. Краса вільної душі, аристократизм духу як провідні мотиви новели «Valse melancholique». Образи нових жінок-інтелектуалок: талановитої піаністки Софії, аристократичної Марти, пристрасної і вольової («Меланхолійний вальс»). Роль образу мелодії вальсу у створенні внутрішнього світу героїнь. Глибокий психологізм твору як новаторство О. Кобилянської. МЗ: феміністичний рух наприкінці ХІХ ст. (історія), особливості мовлення персонажів (українська мова). МК: «Музика» О. Новаківського; фортепіанні твори Ф. Шопена.</p>

розв'язання актуальних політичних, соціально-культурних та психологічних проблем.

Предметні компетентності

Учень / учениця:

знає основні події життєвого і творчого шляху письменника, про його громадську та політичну діяльність; **знає** зміст, тематику й проблематику новели «Момент»; **розкриває** філософський підтекст твору; **характеризує** образ панни, роль героя-оповідача; аргументовано **передає** власні роздуми про миттєве й вічне, сенс життя, щастя людини; **розкриває** імпресіоністичну поетику твору; **висловлює** свої судження про актуальність для нашого часу порушених письменником проблем; **аргументує** їх прикладами з тексту; **уміє означити** місце В.Винниченка в українській літературі.

Ключові компетентності

Учень / учениця:

проявляє активність, ініціативність в особистому чи/та суспільному житті; **прагне бути** рішучим/рішучою в реалізації особистих і суспільних цілей; **здатний/здатна** виявляти свої почуття, керувати ними; **розуміє** почуття інших людей; **уміє пов'язувати** події художнього твору з реальним життям і робити висновки; логічно

Володимир Винниченко «Момент»

Життя і творчість, громадська і політична діяльність. Винниченко-художник.

Прозові й драматичні твори. Перший український науково-фантастичний роман «Сонячна машина», його популярність у 1920-ті роки. Успіх п'єс В.Винниченка на світовій сцені.

Поєднання в новелі «Момент» реалістичного змалювання дійсності та філософського підтексту (плинність життя, щастя людини, мить - частинка вічності тощо). Образ панни (Мусі) - утілення ідеї вічної жіночності, краси. Імпресіонізм новели. Значення літературно-художньої спадщини В.Винниченка.

МЗ: національно-визвольні змагання початку 1920- х років (історія).

МК: західноєвропейський модернізм. Малярські роботи В.Винниченка, К.Моне, О.Мурашка, М.Глуценка. Екранізація творів В.Винниченка.

	<p>висловлює власні думки; дає оцінку героям, використовуючи навички критичного мислення.</p> <p>НЛ - 2,3, 4</p> <p>Емоційно-ціннісне ставлення</p> <p>Усвідомлення художнього слова як увічного для поколінь досвіду життя людини, її думок, переживань.</p>	
<p>I</p>	<p>Предметні компетентності Учень / учениця:</p> <p>розповідає про історію виникнення «театру корифеїв», його склад, популярність; називає авторів творів, написаних для професійного українського театру; знає про першу народну артистку України (УСРР).</p> <p>Ключові компетентності Учень / учениця:</p> <p>розуміє специфіку виражальних засобів театального мистецтва.</p> <p>НЛ-2</p> <p>Емоційно-ціннісне ставлення</p> <p>Прищеплення любові до театру, розвиток вміння цінувати красу й художню досконалість драматичного мистецтва.</p> <p>Виховання відчуття гордості за «театр корифеїв», що зіграв важливу роль у формуванні національної самосвідомості народу</p>	<p>«ТЕАТР КОРИФЕЇВ»</p> <p>Розвиток драматургії: соціально-побутові та історичні драми й комедії М.Старицького, М-Кропивницького, Панаса Мирного та ін.</p> <p>Від аматорських гуртків до професійного «театру корифеїв», що став «школою життя» (І.Франко). Перші театральні трупи М.Кропивницького та М.Старицького. Родина Тобілевичів та український театр.</p> <p>Популярність «театру корифеїв» в Україні та за її межами. Перша народна артистка України Марія Заньковецька.</p>

Предметні компетентності Учень / учениця:

знає основне з життя і творчості письменниці; **визначає** основні проблеми, порушені в «Лісовій пісні»; **розкриває** фольклорну основу; **характеризує** образи; **порівнює** образи Мавки й Килини; **уміє** показати на прикладах з тексту духовну бідність Килини й матері Лукаша, їхню меркантильність, байдужість до краси, природи, мистецтва; **розкриває** красу глибокого почуття, антигуманність меркантильності та користоловства; **висловлює** власні **судження** про життя і творчість Лесі Українки.

Ключові компетентності

Учень / учениця:

уміє знаходити та систематизувати

інформацію з різних джерел для виконання навчальних завдань; **усвідомлює** значення етичних норм в особистому та суспільному житті, **прагне їх дотримуватися; уміє пов'язувати** події художнього твору з реальним життям і робити висновки; логічно **висловлює** власні думки; **дає оцінку** героям, використовуючи навички критичного мислення; **критично оцінює** результати людської діяльності в природному середовищі. **НЛ-1,2,3,4**

Емоційно-ціннісне ставлення _____

**ЗАГАЛЬНОЛЮДСЬКЕ, НАЦІОНАЛЬНЕ,
ОСОБИСТЕ**

Леся Українка (Лариса Косач)

«Лісова пісня»

Життєвий і творчий шлях. Драматична спадщина. Роль родини, культурного оточення й самоосвіти у формуванні світобачення письменниці.

Драма-феєрія «Лісова пісня». Фольклорно-міфологічна основа. Символічність образів Мавки і дядька Лева — уособлення духовності і краси. Мати Лукаша й Килина — антиподи головній героїні Мавці. Симбіоз високої духовності і буденного прагматизму в образі Лукаша.

Природа і людина у творі. Неоромантичне ствердження духовної сутності людини, її творчих можливостей. Конфлікт між буденним життям і високими пориваннями особистості, дійсністю і мрією. Почуття кохання Мавки й Лукаша як розквіт творчих сил людини. Художні особливості драми-феєрії.

ТЛ: неоромантизм, драма-феєрія.

МЗ: навички ІТ (інформатика); особливості мовлення персонажів (українська мова).

МК: «Тіні забутих предків» М. Коцюбинського. Музика П. Чайковського, Ф. Шопена, Т. Шумана, Л. Бетховена - улюблених композиторів Лесі Українки. Живопис І. Айвазовського, О. Мурашка.

	<p>Виховання поваги до життя ^юдвигу славетної українки. Переконавання, що за будь-яких обставин потрібно зберігати стоїцизм духу. Усвідомлення духовної цінності неоромантичного світогляду. Розвиток естетичного смаку. Усвідомлення кохання як життєствердного почуття, творчої сили, що стимулює духовне піднесення, збагачення, розквіт людини. Уміння бачити переваги високої духовності над буденністю.</p>	<p>який любила Лес5ГУкраїнка. Ілюстрації до «Лісової пісні» С. Караффи-Корбут. Фільми «Лісова пісня. Мавка» (1981; реж. Ю. Ілленко), «Іду до тебе» (1971; реж. М. Мащенко).</p>
2	<p>Предметні компетентності Учень / учениця: розповідає коротко про письменника, його творчість; удосконалює навички визначення теми твору, його жанру, провідної думки; аналізує образи, художні засоби, особливості композиції; висловлює власні роздуми про проблеми, порушені у творі, поведінку героїв. Ключові компетентності Учень / учениця: уміє виявляти власні почуття й поважати почуття інших; аналізує проблемну ситуацію та знаходить шляхи її розв'язання; на основі отриманих відомостей дає оцінку героям; веде діалог із текстом (автором, героями). НЛ— 2, 4 Емоційно-ціннісне ставлення Виховання краси почуттів, гуманних принципів у взаєминах між людьми. Усвідомлення того,</p>	ТВІР ЗА ВИБОРОМ (відповідно до програми)

що власна думка і власна позиція важливі для
життя людини, її успішної реалізації.

Для додаткового (самостійного) читання

І.Нечуй-Левицький. «Дві московки», «Микола Джеря», «Хмари», «Над Чорним морем».
Панас Мирний. «Лихі люди», «Повія».
І.Карпенко-Карий. «Хазяїн», «Сава Чалий», «Наймичка».
С.Тобілевич. «Мої стежки і зустрічі»
Б.Грінченко. «Каторжна»
М.Старицький. Поезії, «Молодість Мазепи», «Кармелюк», «Богдан Хмельницький», «Талан», «Облога Буші»
І.Франко. «Перехресні стежки», «Для домашнього вогнища», «Терен у нозі», «Украдене щастя»
Р.Горак. «Тричі мені являлася любов» (І. Франко).
М.Коцюбинський. «Сміх», «Сон», «Дебют», «Хвала житло», «На острові», «Під мінаретами».
«Михайло Коцюбинський. Листи до Олександри Аплаксіної»
Барбара Редінг. «Безумці. З історії кохання Михайла Коцюбинського та Олександри Аплаксіної»
О.Кобилянська. «Людина», «Царівна», «Некультурна», «Битва», «У неділю рано зілля копала», «Земля», зб. «Огривай, сонце...». Щоденники, листи, спогади про письменницю.
В.Врублевська. «Шарітка з Рунгу. Біографічний роман про Ольгу Кобилянську», «Соломія Крушельницька».
В. Стефаник. «Новина», «Марія», «Катруся», «Святий вечір».
Р. Горак. «Кров на чорній ріллі» (В. Стефаник).
С. Процюк. «Троянда ритуального болю. Роман про Василя Стефаника».
Леся Українка. Поезії, «Кассандра», «Одержима», «Бояриня».
М.Вороний. Поезії.
Олександр Олесь. Поезії.
В. Винниченко. «Раб краси», «Чорна Пантера і Білий Ведмідь», «Сонячна машина», «Записки кирпатого Мефістофеля». «Володимир Винниченко - Розалія Ліфшиць: епістолярний діалог (1911-1918 роки)».
С. Процюк. «Маски опадають повільно. Роман про Володимира Винниченка».
Я.Щоголев. Поезії.
В.Самійленко. Поезії.
П.Карманський. Поезії.
В. Пачовський. Поезії.
С. Васильченко. 3б. «Мужицький ангел».
С.Черкасенко. «Казка старого млина».
Г.Хоткевич. «Авірон», «Камінна душа».

С. Процюк. «Чорне яблуко» (А. Тесленко).
 Р.Іваничук. «Шрами на скалі».
 Н.Бічуя. «Біла вілла».
 Ці твори сучасної л-ри для 10-11 класів Бердник О.
 «Зоряний Корсар», «Чаша Амріти».
 Дев'ятко Н. «Злато Сонця, синь Води».
 Бердт В. «Мій друг Юрко Циркуль та інші».
 Вдовенко С. «Сни червоної гори».
 Гридін С. «Не такий».
 Зубченко О. «Перемагаючи долю».
 Матіяш Дзвінка «День Сніговика».
 Савченко В. «Монолог над безоднею», «Під знаком цвіркуна».
 Сайко О. «Кав'ярня на розі».
 Шило Т. «Літак в небі».

11 клас

Годин Н (орієн товно)	Очікувані результати навчально-пізнавальної діяльності учнів	Зміст навчального матеріалу
2	<p>Предметні компетентності Учень / учениця: розуміє й пояснює основні тенденції української поезії 1920-х років, її «вітаїстичність»; називає провідних поетів 1920-х років; аналізує поезію; знає і</p>	<p>«РОЗСТРІЛЯНЕ ВІДРОДЖЕННЯ». ЛІТЕРАТУРНА ДИСКУСІЯ 1925-1928 рр. «КИЇВСЬКІ НЕОКЛАСИКИ»</p> <p>Павло Тичина «Ви знаєте, як липа шелестить...» Основне з життя і творчості поета. Трагізм його творчої долі. Найбільший модерніст 1920-х років. Звернення до «вічних» тем, мотивів, особливості віршування; потужне ліричне «Я» як символ нової людини;</p>

розповідає про трагізм творчої долі П.Тичини; **називає** його ранні збірки; **характеризує** основні мотиви і стильові тенденції ранньої творчості; **аналізує** поезію, **виокремлює** ознаки індивідуального стилю. **Ключові**

компетентності Учень / учениця:

дає **власну оцінку** творчості П.Тичини; **зіставляє** специфіку розкриття творчості митця в різних видах мистецтва; **шукає** інформацію, використовуючи різні джерела. **Вивчає** **напам'ять: 1 поезію (на вибір). НЛ-2,3**

Емоційно-ціннісне ставлення

Розвиток естетичного смаку, культури образного бачення.

Осмислення зв'язку внутрішньої свободи митця з його творчістю.

Предметні компетентності

Учень і учениця:

знає творчу біографію, основні твори Є.Плужника; **розповідає** про поета, його трагічну долю; **аналізує** вірші; **визначає** спільне та відмінне в поезіях Є.Плужника і П.Тичини.

Ключові компетентності

Учень/ учениця: _____

поєднання тенденцій символізму, неоромантизму, експресіонізму, імпресіонізму. Феномен «кларнетизму». Вітаїстичність як наскрізна оптимістична тональність, життєствердна настроєвість (зб. «Соняшні кларнети»),

ТЛ: вітаїстичність, експресіонізм (повторення), кларнетизм.

МЗ: експресіоністські твори в зарубіжній літературі (зарубіжна література).

МК: творчість художників М.Жука, А.Петрицького, В. і Ф.Кричевських. «Біле і чорне» М.Жука. Музика Б.Фільца, М.Вериківського, П.Синиці, ГЛяшенка та ін. на слова П.Тичини. Малярські роботи П.Тичини, музика в його житті. Фільми «Кларнети ніжності», «Духовні співи Павла Тичини», «Павло Тичина. Я кличу тебе» (із циклу документальних фільмів «Гра долі») (2006; реж. Василь Вітер).

Євген Плужник «Вчись у природи творчого спокою...»

Один із провідних поетів «розстріляного відродження». Його творча біографія, трагічна доля. Сповідальність, ліричність, філософічність лірики.

уміє сприймати явища, події у зіставленні, порівнює їх; аналізує життєву ситуацію з позиції сучасника; аргументовано висловлює власну думку щодо цінності життя.

Вивчає напам'ять: 1 поезію (на вибір). НЛ-1,2

Емоційно-ціннісне ставлення

Усвідомлення зовнішнього спокою, урівноваженості як ознак душевного стоїцизму, опірності неприйнятним життєвим обставинам.

Урівноваженість душевного стану ліричного героя, мотив туги за минущистю краси, гармонією світу і людини, мить і вічність у чуттєвому вираженні.

ТЛ: поглиблення поняття про ліричного героя.

МЗ: Соловки - місце ув'язнення українських письменників (історія).

МК: герметична поезія В.Свідзінського. Імпресіонізм в українському живописі 1920-х років (П.Нілус, Д.Бурлюк, М.Бурачек, О.Мурашкотка ін.).

Предметні компетентності

Учень / учениця:

знає про групу і творчість «київських неокласиків», основне із творчої біографії М.Рильського; виразно й усвідомлено читає й аналізує поезію; визначає основні ознаки індивідуального почерку, провідні мотиви і настрої; пояснює смислову і настроєву значущість деталей, образів.

Ключові компетентності

Учень / учениця:

висловлює власні думки з приводу поетичної майстерності, філософічності й поетичного самовираження представників «п'ятірного грона неокласиків», зокрема М.Рильського; знаходить у творі образи й

Максим Рильський «У теплі дні збирання винограду»

Група «київських неокласиків». їхнє творче кредо, орієнтація на традицію, класичну форму вірша. Різногранний творчий шлях М.Рильського, рання творчість. Філософічність, афористичність його лірики. Мотиви пошуків душевної рівноваги, краси в житті та в душі, вітаїзм, сповідальність, життєлюбство. Сонет «У теплі дні збирання винограду» - вишуканий зразок неокласичної інтимної лірики. Краса природи, краса людини та її почуттів. Звернення до античних образів. _____

	<p>символи, пов'язані зі світом природи та людської діяльності, розкриває їхній зміст і роль у тексті; розуміє значення читання художньої літератури для духовного здоров'я людини.</p> <p>Вивчає напам'ять: «У теплі дні збирання винограду».</p> <p>НЛ-1,2</p> <p>Емоційно-ціннісне ставлення</p> <p>Розвиток відчуття естетики поетичного образу, урівноваженості й філософської самозаглибленості під час зіткнення з життєвими проблемами.</p>	<p>ТЛ: філософічність, сонет.</p> <p>МЗ: французька поезія і творчість «київських неокласиків» (зарубіжна література).</p> <p>МК: документальний фільм «Як на духу. Невідомий Максим Рильський» (2008; реж. Л.Харшан); «Poeta maximus» (із циклу фільмів «Гра долі») (2008;реж. Василь Образ); музичні твори Л.Ревуцького, В.Берковського, О.Білаша.</p>
2	<p>Предметні компетентності Учень / учениця:</p> <p>знає творчу біографію письменника; розуміє вплив цивілізаційних процесів на людину, психологічну мотивацію вчинків Степана Радченка та інших персонажів, іронічність авторської оповіді; характеризує маргінальний образ українського інтелігента; аналізує світоглядну й психологічну еволюцію його характеру; пояснює роль жіночих образів у романі, значення терміну «урбаністичний роман».</p> <p>Ключові компетентності Учень / учениця:</p> <p>висловлює власну думку про способи</p>	<p>Валер'ян Підмогильний «Місто»</p> <p>Життєвий шлях, трагічна загибель. Автор інтелектуально-психологічної прози, перекладач. Світові мотиви підкорення людиною міста, її самоствердження в ньому, інтерпретовані на національному матеріалі. Зображення «цілісної» людини: в єдності біологічного, духовного, соціального. Образ українського інтелігента Степана Радченка, вихідця із селян, еволюція його характеру, проблеми ствердження в міському середовищі. Морально-етичні колізії твору. Жіночі образи в ньому.</p> <p>ТЛ: урбаністичний роман.</p> <p>МЗ: розвиток українських міст у 1920-х роках (історія).</p>

	<p>самоствердження людини; уміє встановлювати причиново-наслідкові зв'язки між подіями в житті героїв твору; аналізує життєву ситуацію з позицій сьогодення.</p> <p>НЛ-2,4</p> <p>Емоційно-ціннісне ставлення</p> <p>Усвідомлення моральних, психологічних аспектів самоствердження людини.</p>	<p>МК: вплив А.Фрайса, Г.Флобера, Гі де Мопассана, Оноре де Бальзака, філософії Ф.Ніцше, А.Шопенгауера, З.Фройда на В.Підмогильного. Роботи українських художників із зображенням Києва 1920-х років.</p>
2	<p>Предметні компетентності Учень / учениця:</p> <p>розуміє особливості розвитку драматургії й театру 1920-х років; розповідає про це; проводить аналогії з іншими явищами культури; знає творчу біографію письменника, його зв'язок із театром Курбаса; розуміє історико-політичні чинники, які вплинули на зіткнення головних дійових осіб у сатиричній комедії; сатиричне спрямування п'єси; характеризує образи дійових осіб, світоглядну, громадянську позицію кожного з них; аналізує умовність часопростору, природу конфліктів; висловлює власну думку про типове сприйняття дійсності обивателем; визначає жанр твору, основні проблеми; пояснює роль деталей.</p> <p>Ключові компетентності</p>	<p>Микола Куліш «Мина Мазайло»</p> <p>Основне про життєвий і творчий шлях митця. Зв'язок із театром Л.Курбаса. Національний матеріал і вселюдські, «вічні» мотиви та проблеми у п'єсах. Сатирична комедія «Мина Мазайло». Проблема готовності українського суспільства бути українським (на прикладі позиції, поведінки дійових осіб). Специфіка комедійного жанру: просерйозне легко, грайливо. Розвінчання національного нігілізму, духовної обмеженості на матеріалі українізації (Мина, Мокій, дядько Тарас, тьотя Мотя). Сатиричне викриття бездуховності обивателів, що зрікаються своєї мови, культури, родового коріння.</p> <p>Драматургічна майстерність автора. Актуальність п'єси для нашого часу.</p> <p>ГЛ: сатирична комедія. МЗ: національний і зарубіжний театр 1920-1930 рр.</p>

Учень / учениця:

осмислює роль соціального статусу, моделі його досягнення; **формує уявлення** про справжні та фальпгазі цінності, спираючись на текст; **висловлює власні міркування**, проводячи аналогії з сучасним життям; **усвідомлює** роль української мови як ключового чинника творення нації, самоствердження особистості.

НЛІ-2,3,4

Емоційно-ціннісне ставлення

Розвиток критичного мислення, готовність захищати власну мовну ідентичність. Усвідомлення належності до рідного народу.

Політика <<корень^^Г(<<українізації>>) в Україні 1920- х років (історія).

МК: художній фільм «Зона», документальні фільми «Тягар мовчання», «Червоний ренесанс», вистава «Отак загинув Гуска» (Київський академічний молодий театр).

А ш		
2	<p>Предметні компетентності Учень / учениця: знає основні віхи життя письменника, його творчість; коментує зміст роману; визначає його жанрові особливості; характеризує образи; висловлює власне ставлення до основних проблем, порушених у творі. Ключові компетентності Учень / учениця: залежно від мети використовує різноманітні читацькі стратегії; займає активну громадянську позицію; здатний/здатна втілювати власні задуми в життя; виявляє активність, ініціативність як в особистому, так і суспільному житті; логічно та виразно висловлює власні думки, використовуючи навички критичного мислення. НЛ-1,2,3,4 Емоційно-ціннісне ставлення Усвідомлення значення свободи для духовного розвитку, активної життєвої позиції як вияву європейськості.</p>	<p>Іван ІЛГряний (І.Лозов'ягін) «Тигролови» Основні віхи життя й творчості митця, його громадянська позиція. «Тигролови» як український пригодницький роман. Проблема свободи й боротьби за визволення. Жанрові особливості (динаміка сюжету, неоромантичність та ін.). Вольовий характер Григорія Многогрішного. Родина Сірків, майор Медвин. Символіка роману, ідея перемоги добра над злом. Популярність твору в повоєнній Європі. Актуальність для нашого часу. ТЛ: пригодницький роман. МЗ: переселення українців до Сибіру, репресії в 1920—1930-ті роки (історія). МК: біблійні мотиви, український фольклор, традиція творів зарубіжної літератури у творчості І.Багряного. Художні фільми «Сад Гетсиманський» (1993); «Тигролови» (1994; реж. Р. Синько).</p>
2	<p>Предметні компетентності Учень / учениця: розуміє зв'язок літературного явища «шістдесятництва» з дисидентським рухом; з'ясовує зв'язок світогляду митця із</p>	<p>Василь Симоненко «Задивляюсь у твої зіниці...», «Я...» Коротко про митця («витязь молоді української поезії»). Традиційність його лірики. Образ України, громадянський вибір поета («Задивляюсь у твої</p>

ж

творчістю; називає поетів-«Шістдесятників»; загально характеризує їхню творчість; розповідає про В.Симоненка; пригадує його твори, вивчені раніше; аналізує стильові особливості поезій; визначає й уміє прокоментувати основні мотиви; дискутує про патріотичні, громадянські мотиви, порушені у творах.

Ключові компетентності

Учень / учениця:

формує власну думку про порушені у творах мотиви, проблеми; виробляє життєву позицію, уміння її відстоювати; усвідомлює значення самоствердження людини в сучасному світі; розвиває навички аргументовано, толерантно вести дискусію. НЛ-2

Емоційно-ціннісне ставлення

Формування національної свідомості громадянина України, формування себе як самодостатньої особистості.

Предметні компетентності

Учень/учениця:

розповідає коротко про митця; виокремлює і пояснює засоби поетичної мови; відшуковує образну деталь, пояснює її роль; висловлює власне ставлення до розглянутої

зіниці...»). Мотив' самоствердження людини у складному сучасному світі, її самодостатність і самоцінність («Я...»). Інтимна лірика В. Симоненка («Ну, скажи, хіба не фантастично...», «Ікс плюс ігрек»). Роздуми над поезією митця та її мотивами.

ТЛ: віршові розміри (повторення).

МЗ: Україна 1960-х років (історія).

МК: документальний фільм «Дисиденти». «Пробудження» !.Марчука, «Блискавка» В.Зарецького.

Микола Вінграновський «У синьому небі я висіяв ліс» про поета, прозаїка, кіномитця.

Коротко

Учень

поезії.

Вивчає напам'ять: 1 поезію поета-«шістдесятника» (на вибір).

НЛ-1,2

Ключові компетентності Учень / учениця:

сприймає і розуміє естетику образного слова, його значення для розвитку естетичного смаку; **уміє** емоційно й поетично виражати думки.

НЛ-1,2

Емоційно-ціннісне ставлення

Усвідомлення специфіки ліричного самовираження творчою особистістю, великого значення почуття любові в житті людини. Розвиток асоціативного мислення.

їлЯд

О.Довженка. Вселюдські, національні мотиви крізь призму «інтимного самозосередження». Вируюча пристрасть, несподівана асоціативність, буйна фантазія, образна деталь його поезії. Інтимна лірика зб. «Цю жінку я люблю». Поезія про «вічну», одну-єдину любов, яка перемагає труднощі, долає час і простір. Глибокі любовні переживання ліричного героя, передані образною символікою, символічною кольористикою (синім кольором). Думки й відчуття, навіяні цим віршем.

МК: художній фільм «Повість полум'яних літ» (1961, реж. О.Довженко), у якому М.Вінграновський зіграв роль рядового Івана Орлюка. Сонети Ф.Петрарки.

Предметні компетентності

Учень / учениця:

знає основне з творчої біографії письменниці, її роль в історії «шістдесятництва»; **розуміє** значення підтексту в умовах ідеологічного контролю над мистецтвом; **характеризує** образну природу поетичного твору; **аналізує** засоби **художнього** вираження, які визначають високу естетичну вартість.

Ключові компетентності

Учень / учениця: _____

Ліна Костенко «Страшні слова, коли вони мовчать...»
Творчий шлях. Особливості індивідуального стилю (філософічність, історизм мислення, традиційність, інтелектуалізм, публіцистичність). **«Страшні слова, коли вони мовчать»** — ліричні роздуми про значення слова в житті людини, суть мистецтва, його роль у суспільстві. ____

III

осмислює естетичну вартість художнього твору;
формує уявлення про прекрасне як чинник
гармонізації власного внутрішнього світу;
висловлює міркування, проводячи аналогії із
сучасним життям.

Вивчає напам'ять: 1 поезію (на вибір). НЛ-
1,2,3,4

Емоційно-ціннісне ставлення

Формування естетичного смаку, виховання
відповідальності за вчинки, усвідомлення права
на власний моральний вибір. Розвиток
духовних якостей.

МК: музика З.Слободян, О.Богомолець на слова
Л.Костенко.

Предметні компетентності

Учень / учениця:

розповідає коротко про письменника, його творчість; **пригадує** його твори, вивчені в попередніх класах; **удосконалює** навички визначення теми твору, його жанру, провідної думки; **аналізує** образи, художні засоби, особливості композиції; **висловлює** власні роздуми про проблеми, порушені в новелі, і поведінку героїв.

Ключові компетентності

Учень / учениця:

уміє виявляти власні почуття й **поважати** почуття інших; **аналізує** проблемну ситуацію та знаходить шляхи її розв'язання; на основі отриманих відомостей **дає** оцінку героям; **веде діалог** із текстом (автором, героями).

НЛІ — 2,4

Емоційно-ціннісне ставлення

Виховання краси почуттів, гуманних принципів у взаєминах між людьми. Усвідомлення високого сенсу почуття любові, вміння берегти її та цінувати.

Предметні компетентності

Учень/учениця:

Григор Тютюнник «Три зозулі з поклоном»

Коротко про письменника і його творчість.

«Вічна» тема «любовного трикутника» в новітній інтерпретації. Образ любові як втілення високої християнської цінності, яка вивищує людину над прагматичною буденністю, очищає її душу. Зміщення часових площин як художній засіб. Роль художньої деталі в розкритті характеру, ідеї.

ТЛІ: художня деталь (поглиблено).

МЗ: твори Г.Тютюнника, вивчені в попередніх класах («Дивак», «Климко» та ін.), багатство мови його творів (українська мова).

МК: художні фільми «Оддавали Катрю», «Скляне щастя», «Три плачі над Степаном», «Климко» (за творами Г.Тютюнника).

СУЧАСНА УКРАЇНСЬКА ЛІТЕРАТУРА

Історико-культурна ситуація наприкінці ХХ - на

	<p>характеризує історико-культурну ситуацію в Україні наприкінці ХХ — на початку ХХІ ст.; називає імена сучасних письменників, їхні твори; ілюструє стильове розмаїття, пошук авторами нових тем і форм їх розкриття; обґрунтовує появу нового літературного покоління, спільні риси й творчу індивідуальність митців; розуміє значення поняття «постмодернізм»; аналізує визначені для текстуального вивчення поезії, прозові твори; розуміє значення понять «елітарна» і «масова» літератури.</p> <p>Ключові компетентності Учень/учениця: розрізняє масову й елітарну літературу; працює в різних пошукових системах для отримання потрібної інформації; використовує різноманітні читацькі стратегії; обстоює можливість перекладу українською мовою будь-якого тексту. Емоційно-ціннісне ставлення Усвідомлення того, що мистецтво є засобом саморозкриття особистості; формування сучасного погляду на світ, людину в ньому.</p>	<p>початку ХХІ ст. (на шляху до нового відродження). З'ява нового літературного покоління. Найвагоміші здобутки сучасної літератури. Стильове розмаїття, експериментаторство, пошуки нових форм і тем. Література елітарна, вишукана, високохудожня. Література масова, популярна (її інтенсивний розвиток). Постмодернізм як один із художніх напрямів мистецтва 1990-х років, його риси.</p> <p>Поезія: О.Забужко («Рядок з автобіографії»), С.Жадан («Музика, очерет...»).</p> <p>Проза, есеїстика: Ю.Андрухович («ShevchenkoisOK»).</p> <p>ТЛ: постмодернізм; література елітарна, масова. МЗ: навички ІТ (інформатика). МК: музика сучасних композиторів на слова сучасних поетів.</p>
2	<p>Предметні компетентності Учень / учениця: розповідає коротко про письменника, його творчість; удосконалює навички визначення</p>	<p>ТВІР ЗА ВИБОРОМ (за програмою)</p>

теми твору, його жанру, провідної думки; **аналізує** образи, художні засоби, особливості композиції; **висловлює** власні роздуми про проблеми, порушені в новелі, і поведінку героїв.

Ключові компетентності

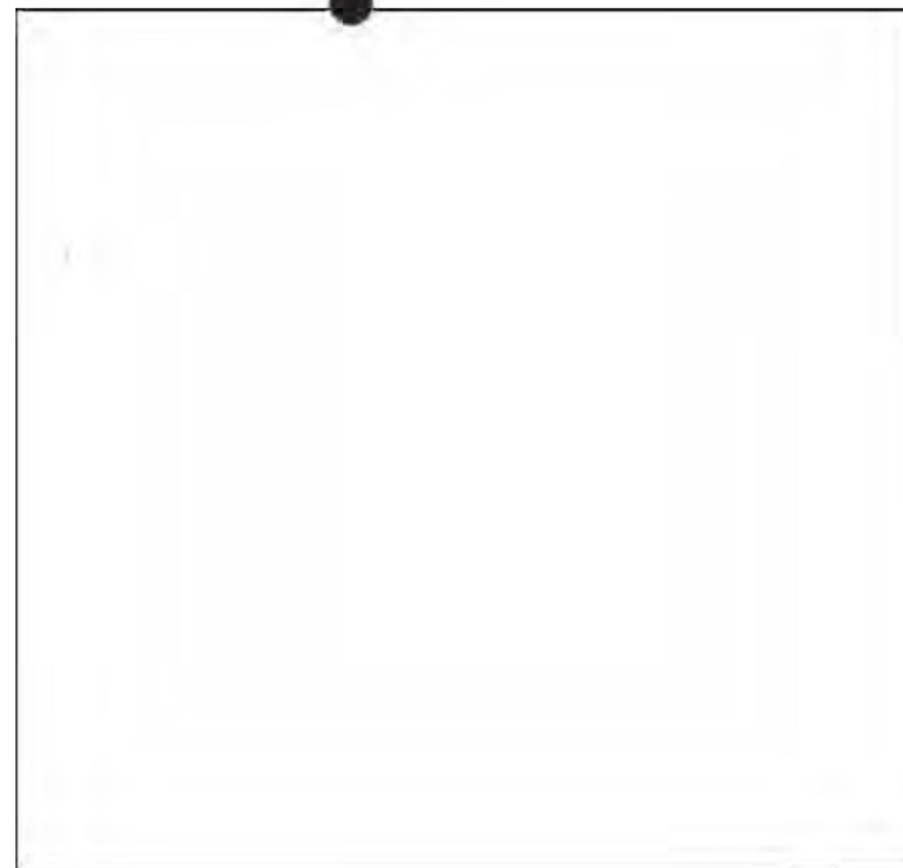
Учень / учениця:

уміє виявляти власні почуття й **поважати** почуття інших; **аналізує** проблемну ситуацію та знаходить шляхи її розв'язання; на основі отриманих відомостей **дає оцінку** героям; **веде діалог** із текстом (автором, героями).

НІІ-2, 4

Емоційно-ціннісне ставлення

Виховання краси почуттів, гуманних принципів у взаєминах між людьми. Усвідомлення високого сенсу почуття любові, уміння берегти її та цінувати.

Для додаткового (самостійного) читання

- П.Тичина. «Ой не крийся, природо...», «Енгармонійне», «Скорбна мати», «Дума про трьох Вітрів», «І Белий, і Блок...», «Мадонно моя...», «Золотий гомін» та ін.
М.Зеров. Поезії, переклади.
Юрій Клен. Поезії, поеми, «Спогади про неокласиків».
П.Филилович. Поезії.
В.Свідзінський. Поезії.
Є.Плужник. Поезії, «Галілей», «Недуга».
М.Бажан. «Гофманова ніч», «Сліпці», «Будівлі», «Нічні концерти».
Микола Хвильовий. «Повість про санаторійну зону», «Дорога й ластівка», «Сентиментальна історія», «Іван Іванович», «Вальдшнепи».

Ю.Яновський. «Голлівуд на березі Чорного моря», «Байгород», «Чотири шаблі», «Дитинство», «Подвійне коло». І.Сенченко. «Гз записок», «Нотатки про літературне життя 20-40-х років».

В.Підмогильний. «Невеличка драма», «Повість без назви...».

Г.Косинка. «Серце», «В житах», «Змовини», «Гармонія», «На золотих богів», «Місячний сміх», «Фавст».

М.Куліш. «МакленаГраса», «Патетична соната», «Народний Малахій».

В.Домонтович. «Романи Куліша», «Аліна і Костомаров», «Дівчина з ведмедиком», «Доктор Серафікус», «Болотяна Лукроза».

М.Йогансен. Поезії, «Подорож ученого доктора Леонардо і його майбутньої коханки прекрасної Альчести у Слобожанську Швейцарію».

В. Гжицький. «Чорне озеро».

А. Любченко. «Вертеп», оповідання.

О.Слісаренко. «Чорний ангел».

Д.Гуменна. «Діти Чумацького шляху», «Мана», «Дар Евдотеї».

О. Довженко. «Земля», «Щоденник» (повністю), «Ніч перед боєм», «Україна в огні».

Б.-І.Антонич. Поезії, «На другому березі».

Є.Маланкж. Поезії, «Нариси з історії нашої культури», «Малоросійство».

В. Бобинський. Поезії.

С. Гординський. Поезії.

К.Гриневичева. «Шоломи в сонці», «Шестикрилець».

Наталена Королева. «Предок», «1313», «Сон тіні».

Ірина Вільде. Новели, оповідання.

Н.Лівицька-Холодна. Поезії.

О.Лятуринська. Поезії.

Ю.Дараган. Поезії.

О. Стефанович. Поезії.

Іван Багряний. «Огненне коло», «Сад Гетсиманський», «Людина біжить над прірвою».

Т.Осьмачка. «Старший боярин», «Ротонда душогубців», «План до двору».

У.Самчук. «Волинь», «Юність Василя Шеремети», «Морозів хутір» (перша частина трилогії «Ост»), «Марія».

Ю. Косач. «Володарка Понтиди».

Б.Певний. «Змова», «Дійство у п'ятому вимірі».

Н. Бічужа. «Десять слів поета».

В.Симоненко. Поезії, проза.

І. Драч. Поезії.

М.Вінграновський. Зб. «Цю жінку я люблю».

Д.Павличко. Зб. «Таємниця твого обличчя», «Покаянні псалми».

І. Жиленко. Поезії.

Л.Костенко. Поезії, «Берестечко», «Сніг у Флоренції», «Дума про трьох братів неазовських».

Л. Гончар. «Тронка», «Людина і зброя», «Ллонка», «Собор».

Г.Тюпонник. Новели, оповідання.

І. Калинець. Поезії.

В.Голобородько. Поезії, зб. «Українські птахи в українському красвиді».

МВоробйов. Поезії.

В.Кордун. Поезії.

В.Герасим'юк. Поезії.

І.Римарук. Поезії.

Б.Нечерда. Поезії.

Л.Талалай. Поезії.

В.Стус. Поезії, листи.

В.Марченко. «Листи до матері».

В.Земляк. «Зелені млини».

В.Дрозд. «Спектакль», «Самотній вовк».

Г.Тюпонник. «Вир».

Є.Гуцало. «Позичений чоловік», оповідання, «Ментальність орди».

П.Загребельний. «Роксолана», «Я, Богдан (Сповідь у славі)», «Диво».

В. Шевчук. «Дім на горі», «Юнаки з огненної печі», «Місяцева зозулька з ластів'ячого гнізда» та ін.

Р.Іваничук. «Черлене вино», «Журавлиний крик».

А. Дімаров. «Містечкові історії», «Прожити й розповісти».

Василь Барка. Зб. «Океан», «Жовтий князь».

Я.Стельмах «Синій автомобіль».

Ю.Мушкетик. «Яса».

Ю.Андрухович. Поезії, «Рекреації», «Московіада», «Дванадцять обручів», «Моя остання територія» та ін.

С. Андрухович. «Фелікс Австрія».

О.Жовна. Оповідання, повісті.

Є.Кононенко. «Імітація», «Ностальгія», оповідання.

Г.Пагутяк. «Слуга з Добромиля», «Королівство», «Урізька готика», «Магнат», «Сентиментальні мандрівки Галичиною» та ін.

В. Медвідь. «Збираючи каміння», «Льох».

О.Забужко. Поезії, зб. «Сестро, сестро», зб. «Тут могла б бути ваша реклама» та ін.

О.Лишега. Поезії, «Брате Лі Бо, друже ДуФу».

Є.Пашковський. «Щоденний жезл».

Л.Пономаренко. Зб. «Синє яблуко для Ілонки».

С. Процюк. «Інфекція», «Десятий рядок», «Під крилами великої Матері» та ін.

Ю.Іздрик. «Воцек», поезії.
В.Діброва. Оповідання.
Т.Малярчук. «Божественна комедія».
В. Шкляр. «Залишенець», «Маруся».
К.Калитко «Містерія», «Земля загублених, або Маленькі страшні казки»
О.Ірванець «Харків. 1938».
С. Жадан. «Поезії, «Месопотамія», «Ворошиловград» та ін.
М.Матіос. «Армагедон уже відбувся», «Москалиця» та ін.
Л.Дереш. Проза.